

“Сирдарё вилояти Сайхунбод тумани “Ўзбекистон” маҳалласида Гавҳар Хусанова деган фаол синглимиз бор. Айни вақтда у туман кенгашининг депутати этиб сайланган. Гавҳарнинг қайнонаси Гулбаҳор ая ўқитувчилик фаолияти давомида минглаб китоблар тўплаган экан. Гавҳар Хусанова уларнинг ёнига яна кўп адабиётларни қўшиб, қишлоқ аҳли учун ўз ҳисобидан “Мумтоз” деб номланган катта кутубхона барпо этгани таҳсинга лойиқ”.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг
Халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган
тантанали маросимдаги нутқидан.

Шахло АБДУСАИДОВА,
журналист

Тун. Кундалик уй юмушларини саранжом-саришта қилиб бўлган аёл қўлига китоб олиб, мутулаани бошлайди. Гарчи у доимо китоблар билан ошно бўлса-да, ҳеч қачон уларга тўймайди. Китоб ўзи шунақа сеҳрли мўъжиза, ўзига мафтун бўлган инсонни сира-сира қўйиб юбормайди...

“БИЗНИ КИТОБ УЧРАШТИРДИ...”

Тонг гира-шира отар-отмас, хўрозлар қичқириб улгурмасидан у ўрнидан туриб яна уй юмушлари билан куймаланади. Ҳар куни сизир соғайди. Сутни сепаратордан ўтказиб, қаймоқ, сарёғ, қатиқ қилади. Фарзандларига, турмуш ўртоғига нонушта тайёрлайди.

Кунора тандирда нон ёпади. Хуллас, оддий қишлоқ аёли қиладиган барча юмушларни бирин-кетин ба-жариб, кўнгли хотиржамланади.

Эрталабки нонушадан сўнг қайнота ва қайнонасининг дуосини олгач, фарзандлари ўқишга, ўзи

эса ишга шошади. Шу билан унинг фаол иш куни бошланади.

► Давоми 5-бетда

БУГУННИНГ ГАПИ

Шухрат ЧЎЛЛИЕВ,
Олий Мажлис Сенати аъзоси

Олий Мажлис Сенати коронавирус пандемияси боис юзага келган вазиятни тезроқ бартараф этишнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш мақсадида 24 март куни навбатдаги ялпи мажлисини ўтказди. Белгиланган ҳар қандай тартиб, қоидда ҳамда хавф-хатарнинг олдини олишга йўналтирилган комплекс чораларга риоя қилмаслик ёхуд уларни бузганлик учун фуқароларни жавобгарликка тортиш ҳамда уларга жазо қўллаш фақат қонун билан белгиланган нормаларга асосан амалга оширилади.

БИРДАМЛИК ҲАР ҚАНДАЙ ХАТАРНИ ЕНГАДИ

Давлатчиликнинг ушбу барқарор принципи асосан, “Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодексларига ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги қонун билан қайд этилган комплекс чораларнинг мантиқан давоми ва ажралмас қисми бўлмиш тизимли жазо нормалари жорий қилиниши назарда тутилмоқда.

Жумладан, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга киритилаётган тузатиш замон талаби эканига амин бўламиз. Амалдаги кодексда санитария ёки эпидемияларга қарши курашиш қоидаларини бузган шахсга нисбатан, агар ушбу шахсда касаллик аломатлари мавжудлиги ёки мавжуд бўлиши мумкинлиги тўғрисида етарли

асослар бўлган тақдирда, мажбурий тиббий чоралар қўллаш учун ҳуқуқий асослар мавжуд эмас эди.

Ваҳоланки, санитария ва эпидемияларга қарши курашиш қоидаларини бузган ва айни пайтда касалликнинг янада кенгроқ тарқалишига сабабчи бўлиши мумкин бўлган шахсни жамоадан ажратган ҳолда мажбурий равишда даволаш даркор.

Шунга асосан, кодексга соҳада суийестеъмолчиликларнинг олдини олиш мақсадида ушбу чораларни айнан карантинли ва инсон учун хавфли бўлган бошқа юқумли касалликлар пайдо бўлиши ва тарқалиши шароитида қўллаш мумкинлиги ҳақидаги қоидалар киритилмоқда.

► Давоми 2-бетда

ТАДҚИҚОТ

ЎЗБЕК ОЛИМЛАРИ КОРОНАВИРУСНИ ТАДҚИҚ ЭТМОҚДА

Санобар ЖУМАНОВА

Коронавирус сабабли жаҳонда юзага келган айни кундаги қалтис вазият тиббиёт фани олдида зудлик билан унга қарши вакцина яратиш, самарали даволаш усуллари ва препаратларини ишлаб чиқиш вазифасини қўймоқда. Бу жараёндан мамлакатимиз илм-фани ҳам четда қолаётгани йўқ. Олимларимиз коронавирусга қарши тадқиқотларни бошлаб юборди.

► Давоми 2-бетда

САМИМИЙ ҚУТЛОВ

Наврўз байрами муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев номига Кавказ мусулмонлари идораси раиси шайхулисом Оллоҳшукр Пошшозодадан қутлов келди. Мактубда, жумладан, шундай дейилган:

“Биз учун ёрқин ва қадрли Наврўз айёми муносабати билан Сиз ва қардош Ўзбекистон халқига самимий табрикларимни билдираман.

Муҳтарам Шавкат Миромонович! Бу байрам менга дилимдаги сўзларни яна бир бор Сизга етказиш, ҳар бир оилга тинчлик ва фаровонлик, бутун Ўзбекистон халқига тараққиёт ва равақ тилаш имкониятини тақдим этганидан мамнунман. Мен шахсингизни юксак қадрлайман, Сиз, Жаноби Олийларининг тинчлик ва барқарорлиқни мустаҳкамлаш,

маънавий илдизлари муштарак бўлган халқларимиз ўртасидаги мулоқот ва ҳамкорлиқни кенгайтиришга қаратилган доно маслаҳатларингиз ва фикр-мулоҳазаларингизга улкан аҳамият қаратаман.

Шу кунларда Сиз, Жаноби Олийлари — Ўзбекистоннинг атоқли фарзандига энг эзгу тилаклар билдириб, Сизга Яратганнинг раҳмат ва марҳаматлари ёғилишини, Аллоҳ таоло муваффақиятларингизни зиёда қилишини, қардош Ўзбекистон халқига фаровонлик ва равақ тилайман”.

ЭЛДОШЛАРИМ. ДИЛДОШЛАРИМ

СИНОВЛИ КУНЛАР ТАСАЛЛИСИ

Олам яшолмагай кўклам, яшилликсиз,
Одам зоти ҳеч нарсадир аҳилликсиз.
Яшасайди разилликсиз, бахилликсиз —
Бир кам дунё бут бўларди тақчилликсиз.
Бу дунёда шундай юрт бор — Мехрдиёр,
Одамлари яшолмайди яхшилликсиз.

Мехрдиёр дедим, асли меҳри дарё,
Бир-бирига меҳру сеҳри дарё-дарё.
Шаҳарларим, қишлоқларим, дашту сахро,
Оғамдирсиз, инимдирсиз, опам, синглим —
Номингизни тутиб бўлмас айро-айро.

Матонатни жонга жойлаб келган халқимиз,
Оғир кунни сабр билан енгган халқимиз.
Бир майизни қирққа бўлиб еган халқимиз,
Тарих гувоҳ, жамлаб илму маърифатни,
Пешонаси юлдузларга теккан халқимиз.

Таскин учун қамишдан ҳам куй чиқарган,
Хуш хабарнинг пешвозига қўй чиқарган.
Пок ниятдан қанча фикру ўй чиқарган:
Ўйлаб-ўйлаб, ҳажга йиққан пулига ҳам
Қақраб ётган қишлоғига сув чиқарган.

Элдошларим, дилдошларим, тилдошларим,
Ҳажга бормай ҳожи бўлган элдошларим,
Дилдошларим, тилдошларим, йўлдошларим,
Бу синовли кунлар ҳам тез ўтар-кетар,
Бу синовли йилда азиз йилдошларим.

Арбобдирсиз, вазирдирсиз савоб ишга,
Табибдирсиз, ҳабибдирсиз савоб ишга.
Ўз дардингиз, ташвишингиз ютиб ичга,
Кеча демай, кундуз демай эл-улус-чун
Сиз ҳозир нозирдирсиз савоб ишга.

Эзгуликдан инсон умри фируз бўлғай,
Токи одам бир-бирига дилсўз бўлғай,
Оқ дастурхон тўшар ҳаёт — ризқ-рўз бўлғай,
Мир Алишер бобомиз лутф этган мисол —
Ҳар кунимиз Наврўз бўлғай, Наврўз бўлғай!

Олам аҳли билан букун дарддошдирмиз,
Дарддошдирмиз, демак бирмиз, қардошдирмиз,
Қардошдирмиз, демакким биз қалбдошдирмиз.
Қалбдошликдир бирдамликнинг бошланиши,
Бирдам бўлсак, бизлар буюк бардошдирмиз.

Меҳрда ҳам шавкатлисан, она юртим,
Битмас меҳру шафқатлисан, она юртим,
Эзгу шиор — даъватлисан, она юртим,
Меҳринг билан бағринг очиб, олам аро
Давлатлисан, давлатлисан, она юртим.

Сирожддин САЙИД,
Ўзбекистон халқ шоири

БУГУННИНГ ГАПИ

БИРДАМЛИК ҲАР ҚАНДАЙ ХАТАРНИ ЕНГАДИ

Бошланиши 1-бетда

Яъни кодекснинг алоҳида "Маъмурий жазо" деб аталмиш учинчи боби "Маъмурий жазо ва мажбурият чораси" тарзида ўзгаририлиб, ушбу боб янги "Карантинли ва инсон учун хавфли бўлган бошқа юқумли касалликлар пайдо бўлиши ва тарқалиши шариоитида тиббий йўсиндаги мажбурият чорасини қўллаш" моддаси билан тўлдирилмоқда.

Тиббий йўсиндаги ушбу мажбурият чораларга асосан, ҳуқуқбузарлик содир этган шахс давлат санитария нazorати органлари томонидан белгиланган жойларда 30 суткага карантинда сақланади ёки даволанади.

Тиббий йўсиндаги мажбурият чораларининг икроси давлат санитария нazorати, ички ишлар ва Миллий гвардия органлари томонидан таъминланади.

Шунингдек, кодекснинг "Эпидемияларга қарши кураш қоидаларини бузиш" номли 54-моддаси юқумли касалликлар тарқалишининг олдини олиш, фуқаролар томонидан эпидемияларга қарши кураш қоидаларига риоя этилишини таъминлаш мақсадида карантинли ва инсон учун хавфли бўлган бошқа юқумли касалликлар пайдо бўлиши ва тарқалиши шариоитида жамоат жойларида никобсиз юрганлик учун жарималар солиниши тўғрисидаги қоида билан тўлдирилмоқда.

Бундан ташқари, ушбу модда билан карантинли ва инсон учун хавфли бўлган бошқа юқумли касалликлар пайдо бўлиши ва тарқалиши шариоитида шифонадаги ички тартибга риоя этмаслик ҳамда давлат санитария нazorати органларининг тиббий текширувдан ва даволанишдан ўтиш, карантинни ўташ учун белгиланган жойларга етиб бориш ва ушбу жойни белгиланган муддат давомида тарқатмаслик, касаллик юқиши мумкин бўлган даврда мулоқотда бўлган шахслар ва борган жойлар ҳақидаги маълумотларни ошкор қилиш тўғрисидаги ёки бошқа қонуний талабларини узрли сабабларсиз бажармаганлик учун ҳам жарималар белгиланмоқда.

Шу билан бирга, мазкур қонун билан ички ишлар ва Миллий гвардия органларига эпидемияларга қарши кураш қоидаларини бузиш ҳуқуқбузарлигини содир этган шахсларни маъмурий йўл билан ушлаб туриш ваколати берилмоқда.

Жавобгарлик қоидалари фақат маъмурий жавобгарлик билан чекланмасдан, узвий давомий сифатида қилишнинг оғирлигига қараб Жиноят кодексига ҳам белгиланиши лозим. Шунга қўра, Жиноят кодекси янги "Карантинли ва инсон учун хавфли бўлган бошқа юқумли касалликлар тарқалиши ҳақида ҳақиқатга тўғри келмайдиган маълумотларни тарқатиш" деб номланган модда билан тўлдирилмоқда ва бундай

ноқонуний ҳаракатлар учун тегишли жазо чоралари белгиланмоқда.

Ўз ўрнида, ЖКнинг "Санитарияга оид қонун ҳужжатларини ёки эпидемияга қарши кураш қоидаларини бузиш" номли моддаси матни янги тахрирда баён этилмоқда. Унга асосан, санитарияга оид қонун ҳужжатларини ёки эпидемияга қарши кураш қоидаларини бузиш, шу жумладан, карантинли ва инсон учун хавфли бўлган бошқа юқумли касалликлар пайдо бўлиши ва тарқалиши шариоитида давлат санитария нazorати органларининг тиббий текширувдан ўтиш, даволаниш ва карантинни ўташ учун белгиланган жойларга етиб бориш ҳамда ушбу жойни белгиланган муддат давомида тарқатмаслик, касаллик юқиши мумкин бўлган даврда мулоқотда бўлган шахслар ва борилган жойлар ҳақидаги маълумотларни ошкор қилиш тўғрисидаги ёки бошқа қонуний талабларини узрли сабабларсиз бажармаслик ҳолатлари жиноий жавобгарликка олиб келади.

Шу ўринда чет эл тажрибаси ҳақида ҳам тўхталиб ўтиш керак. Масалан, Украина Жиноят кодексига асосан, шахснинг ҳаракатлари юқумли касаллик тарқалишига сабаб бўлса, 5 йилдан 8 йилгача озодликдан маҳрум қилиш, Хитойда эса 15 йилгача озодликдан маҳрум қилиш ёки ўлим жазоси назарда тутилган. Ушбу қилмиш учун Италия, Испания, Франция, Руминия ва Аргентинада 15 йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиши белгиланган.

Қисқа хулоса қиладиган бўлсак, юқорида келтирилган жавобгарликка тортиш меъёрлари давлатимиз томонидан кўрилатган комплекс чораларнинг тарихий ажралмас қисми сифатида:

биринчидан, карантинли ва инсон учун хавфли бўлган бошқа юқумли касалликлар тарқалиши ҳақида аҳоли орасида асосий ваҳима тарқалишининг олдини олиш;

иккинчидан, жамоат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда мутасадди идораларнинг нормал фаолият юритиши учун етарли шариоит яратиш;

учинчидан, карантинли ва инсон учун хавфли бўлган бошқа юқумли касалликлар пайдо бўлиши ёки тарқалишининг олдини олиш ишларини тўлақонли амалга ошириш;

тўртинчидан, кўрилатган чораларга қаршилик кўрсатиш ва уларни бузиш учун жавобгарлик ва жазо муқаррарлигини аниқлаш мақсадларида киритилмоқда.

Мавжуд вазиятдан келиб чиқиб айтадиган бўлсак, огохлантилган ва етарли маълумотга эга, тартибона иш кўрадиган, барча хавф-хатарга бирдамлик ва куч-айрат билан қарши тура биладиган халқ ҳар қандай қийинчилиқни енгиб ўтади.

ТАДҚИҚОТ

Бошланиши 1-бетда

ИЗЛАНИШЛАР МОЛИЯЛАШТИРИЛАДИ

Инновацион ривожланиш вазирлиги мамлакатимиз олимларининг COVID-19 коронавирусига қарши самарали курашишга қаратилган изланишларини молиялаштириш, рағбатлантириш мақсадида амалий лойиҳалар танловини эълон қилди.

— Коронавирус пандемияси организмда касаллик белгиларининг пайдо бўлиши ва ривожланишини чуқур таҳлил қилиш асосида уларни даволаш технологияларини яратиш ҳамда хасталикнинг штаммларини аниқлаш заруратини юзага келтирмоқда, — дейди Инновацион ривожланиш вазирлиги ҳузуридаги Илғор технологиялар маркази директори Шахло Турдиқуллова. — Лойиҳалар танлови мана шу зарурат юзасидан иккита йўналишда ўтказилади. Биринчиси "Коронавирусли инфекциялар патогенезининг чуқур таҳлилий асосида уларга қарши кураш ва даволаш технологиясини яратиш" амалий лойиҳаси бўлиб, икки йилга мўлжалланган. Умумий молиялаштириш суммаси 2 миллиард сўм. Бугунги кунда коронавируснинг бир нечта генетик тури аниқланган. Европада янги, мутацияга учраган тур қайд этилди. Вирус таркибидagi нуклеотидларда ўзгаришлар кузатилмоқда.

Айти кунда Ўзбекистонга коронавируснинг қайси тури кириб келганини билишимиз, унинг хусусиятларини аниқлашимиз керак. Шундангина унга қарши курашиш, касалликни даволашимиз осон кечади. Мазкур лойиҳадан инфекцияга қарши курашиш ва даволаш технологиясини яратиш, эпизоотология ва эпидемиология мониторинг ўтказиш, касалликни кўрсаткичларини прогноз қилиш, ўткир респиратор вирусли ва бактериал инфекциялар билан оғирган беморлардан ажралаётган юқумли касаллик кўзгатувчиларининг эпидемиология аҳамиятга эга бўлган типларини ўрганиш, коронавирис инфекцияси четдан кириб келишининг олдини олиш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқиш каби натижалар кутилмоқда.

Лойиҳалар танловидаги иккинчи йўналиш COVID-19 коронавирусини штаммларини аниқлаш учун молекуляр-генетик диагностика яратиш ҳисобланади. Вирусли инфекцияга қарши курашдаги яна бир муҳим жиҳат уни тезкор аниқлашдир. Лойиҳани молиялаштириш учун 1,5 млрд. сўм ажратилиши кўзда тутилмоқда.

ЎЗБЕК ОЛИМЛАРИ
КОРОНАВИРУСНИ
ТАДҚИҚ ЭТМОҚДА

Ҳар куни коронавирусни аниқлашга қаратилган минглаб тест ўтказилапти. Шу кунгача бу тестлар хориждан келтирилган эди. Илғор технологиялар маркази биотехнологлари томонидан COVID-19 коронавирусини аниқлаш бўйича тест тизими яратилгани маҳаллий ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга хизмат қилади.

Мазкур лойиҳа COVID-19 коронавирусини штаммлари ҳамда ҳайвондан юқувчи бошқа янги турдаги юқумли инфекцияларни аниқлаш ва тавсифлашга қаратилган маҳаллий молекуляр-генетик диагностика юзасидан яратиш, штаммларнинг филогенетик тузилишини ўрганиш, юқумли вируслар штаммларини эпидемиология ва лаборатория шариоитида кузатиш ҳамда назорат қилишга мўлжалланган комплекс тизим ташкил қилиш, COVID-19 коронавирусини тезкор аниқлаш диагностика алгоритминини ишлаб чиқиш кўзда тутилди.

Олинган натижалар Санитария-эпидемиология оқоийшталик маркази лабораторияларида синодан ўтказилиб, да соғлиқни сақлаш, ветеринария ҳамда фавқулодда вазирлар соҳаларида амалиётга татбиқ қилинади.

ИЛК НАТИЖА — ВИРУСНИ
АНИҚЛОВЧИ ТЕСТ
ЯРАТИЛДИ

Ҳар куни коронавирусни аниқлашга қаратилган минглаб тест ўтказилапти. Шу кун

гача бу тестлар хориждан келтирилган эди. Илғор технологиялар маркази биотехнологлари томонидан COVID-19 коронавирусини аниқлаш бўйича тест тизими яратилгани маҳаллий ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга хизмат қилади.

Тест яратиш борасидаги ишлар коронавируснинг бутун дунё бўйлаб тарқалаётгани, Ўзбекистонга ҳам кириб келиши хавфи мавжудлигини инобатга олган ҳолда бундан бир ой олдин бошланган эди. Ўзбекистонлик олимлар томонидан ишлаб чиқилган тест тизими амалда қўлланаётган шаклдан анча тақомиллашган. Янги тизим COVID-19 вирусини геноми учта қисмининг полимераз заңжир реакцияси усулидаги таҳлилга асосланган. Таққослаш учун, ҳозирги кунда хизматларимиздаги мавжуд бўлган тестлар фақат бир участка таҳлилга асосланган.

— Бу жараёнда, аввало, коронавирус тести асосий синов сифатида амалга оширилади ва кейин уни тасдиқлаш учун COVID-19 геномининг яна иккита қисмида тест ўтказилиши керак, — дейди биология фанлари доктори Алишер Абдуллаев. — Якуний босқич эса аниқланган штаммни тартибладан иборат. Бу вируснинг мутация даражасини аниқлаш учун муҳим. Чунки бошқа тез тарқаладиган вируслар туфайли COVID-19 вирусини мутацияга учрамоқда. Мазкур тестнинг асосий афзаллиги тезкорлигидир. Касалликка ташхис қўйиш учун томоқ, ютум, балғамдан намуна олинади. Негаки вирус айна шу қисмда тўпланади. Сўнг вирус РНКси олинади. ДНК шаклига ўтказилади ва полимераз заңжир реакцияси таҳлилга амалга оширилади. Бу жараён тахминан 5-6 соат вақт олади. Бу экспресс тест эмас, балки махсус лабораторияларда фойдаланиш мумкин бўлган тўлақонли тестдир.

Кейинги босқичда тест тизимини рўйхатдан ўтказиш керак ва шундан кейин ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мумкин.

РЕПОРТАЖ

ОЗИҚ-ОВҚАТ ТАНҚИС ЭМАС,
НАРХЛАР ҲАМ МЕЪЁРИДА

Ирода ТОШМАТОВА,
Абдулхай ЮНУСОВ,
"Янги Ўзбекистон" мухбирлари

Дунё бўйлаб кенг тарқалаётган коронавирус пандемиясининг халқимиз саломатлиги ва жамиятимиз ривожига салбий таъсирининг олдини олиш мақсадида юртимизда ҳам тезкор чора-тадбирлар амалга ошириляпти.

Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 23 мартдаги "Коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори асосида мамлакатимиз ҳудудида 2020 йил 24 март соат 00.01 дан бошлаб қўчайтирилган тартиб жорий этилди.

Хусусан, озиқ-овқат танқислиги ва нархи сўнгий ошиб кетишининг олдини олиш борасида тизимли чора-тадбирлар кўриляпти. Юнусов бод дехқон бозорига бу борадаги ишлар билан танишдик. Бозорга кираверишда картошка арзонлаштирилган нархда — 2700 сўмга сотилаётган экан.

— Мамлакатимизда коронавирус инфекцияси қайд этилгани ҳақида илк хабар тарқалган, баъзи юртдошларимиз саросимага тушиб озиқ-

овқат маҳсулотларини кўп миқдорда харид қила бошлади, — дейди "Юнусов бод дехқон бозори" акциядорлик жамияти директори ўринбосари Наргиза Орипова. — Бу ҳолатга чек қўйиш ҳамда маҳсулотлар нархи соҳатдаги равишда оширилишининг олдини олиш мақсадида бозор маъмурияти томонидан картошка, мол гўшти, тухум маҳсулотларини арзонлаштирилган нархларда сотиш йўлга қўйилди. Бундан ташқари, бозор маъмурияти, солиқ ва ҳуқуқ-тартибот органлари ходимлари томонидан мунтазам назорат ўрнатилган. Айти пайтда бозор одатдаги тартибда ишляпти, расталарда барча маҳсулотлар етарли. Аҳоли уларни эҳтиёжи даражасида харид қилляпти. Бир кунда ўртача 10 тонна картошка сотилляпти. Мухими, харидорлар маҳсулотлар сифати ва нархидан мамнун.

САНИТАРИЯ-ГИГИЕНА
НАЗОРАТИ КУЧАЙТИРИЛДИ

Эпидемиология вазият мураккаб бўлган ҳозирги шариоитда барча ташкилот-муассасалар қатори дехқон бозорларида ҳам санитария-гигиена қоидаларига катта эътибор қаратилляпти. Юнусов бод бозорига кириш эшикларини ёнда ҳам махсус ходимлар бозорга келаятганларнинг ка-

рантин қоидаларига риоя этаётганини назорат қилляпти.

Бундан ташқари, махсус гуруҳ томонидан эрталаб соат 7:00 дан кечки соат 18:00 га қадар хар икки соатда бозор ҳлор билан дезинфекцияланмоқда. Хар 10-20 метр жойда исиркилар тугатилляпти. Савдо қилаётган барча тадбиркорларга никоб, кўчат ва бошқа зарур гигиена воситалари тақдимилди. Бозордаги тиббиёт пункти ҳамширалари тез-тез сотувчилар ҳолидан хабар олиб, уларнинг ҳароратини ўлчаб турибди. Озиқ-овқат маҳсулотлари сифати лабораторияда текширувдан ўтказилиб, яроқли деб топилганидан кейингина сотувга рухсат берилляпти.

Бозорда "Sama Tashkent Trade Industry" тузи ишлаб чиқариш корхонаси аҳолига ош тузини текин тарқатаётганига ҳам гувоҳ бўлдик. Бугун бозорларимизда амалга ошириляётган бундай хайрли ишлар ва халқимизнинг саломатлигини асрашга қаратилган чора-тадбирлар бирдамлигимиз, меҳр-оқибат, одамлилик каби эзгу фазилатларимизни яна бир қарра намоён этмоқда, десак муболага бўлмайди.

Бугун коронавирус пандемиясига қарши қатъий чора-тадбирлар амалга ошириляётган Тошкент шаҳрида озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари бозорлари фаолияти ҳам алоҳида назоратга олинган.

Пойтахтимизнинг Бектемир туманида жой-

лашган "Тошкент қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари улғуржи бозори" акционерлик жамиятида ташкил этилган арзонлаштирилган савдо шохобчаси одамлар билан гавжум. Бу ерда пойтахт аҳолиси учун кунига 40-50 тонна картошка, сабзи ва

бошқа қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари етказиб берилмоқда.

— Хар кунга тушганча 20 тонна, тушдан кейин 30 тоннага картошка сотувга чиқарилляпти, — дейди Бектемир тумани ДСИ ходими Исмаил Абдурахмонов. — Ҳали захирада картошка кўп. Кунига 15-20 вагон картошка кириб келмоқда. Ҳозир бир килограмм картошка — 2 900 сўм, пиез — 1 500 сўм, сабзи — 1 000 сўмдан сотилмоқда. Мева-чева, хусусан олма, анор, банан, узум, мандарин, лимон ва бошқа мева-лар нархи ҳам анча пастлади.

Бозор ҳудудига кираверишда ташкил этилган постда бу ерга келувчи хар бир фуқаро никобда бўлиши назоратга олинган. Агар фуқаролар никобсиз бўлса, улар бозор ҳудудига киритилмаяпти. Ишни битирган фуқаролардан бозор ҳудудини имкони борича тезроқ тарқ этиш сўралмоқда. Хар уч соатда бозор ҳудуди дезинфекция қилиняпти.

"Қўйлик дехқон бозори" АЖДА ҳам озиқ-овқат маҳсулотлари сотуви давом этмоқда. Бу ерда Қозғистондан келтирилган 1 килограмм биринчи сорт ун — 4 000 сўм, 1 литр кунгабоқар ёғи — 11 000-12 000 сўм, 1 килограмм шакар — 5 500-6 000 сўмдан савдога чиқарилган.

"Авиасозлар" бозорида ҳам шундай арзонлаштирилган савдо шохобчаси фаолияти йўлга қўйилган. Бу ерда мол гўшти — 39 000 сўм, товуқ гўшти — 20 000-27 000 сўмдан, 1 дона тухум — 500-650 сўмдан сотилмоқда.

Бозорларда харидорлар ҳеч қандай ваҳимага берилмасдан, тартиб билан хотиржам савдо қилаётганини кўриш мумкин.

ЖАМОАТЧИЛИК ФИКРИ

**ЮРТИМИЗДА
КОРОНАВИРУС
ПАНДЕМИЯСИГА ҚАРШИ
ЧОРА-ТАДБИРЛАРНИ
ХАЛҚИМИЗ ЮҚОРИ
БАҲОЛАЙДИ**

“Ижтимоий фикр” республика жамоатчиликлари фикрини ўрганиш маркази коронавирус ҳамда унинг аҳоли орасида тарқалишининг олдини олиш бўйича мамлакатимизда амалга оширилаётган чора-тадбирлар самарадорлиги ҳақида юртдошларимизнинг фикрини ўрганиш мақсадида телефон сўровлари ўтказди.

Икки босқичда ўтказилган тадқиқотда юртимизнинг барча ҳудудларидан 18 ва ундан катта ёшдаги кенг аҳоли қатлами қамраб олинди. Телефон сўрови давомида аниқланди, фуқароларнинг 75,4 фоизи қоронавирус инфекцияси тўғрисида етарлича, тўла даражада хабардор. Сўровлар мониторингини “тўла даражада хабардор” бўлган фуқаролар сони 29,7 фоиз ўсганини кўрсатди. Бу эса, ўз навбатида, мамлакатда COVID-19 инфекцияси ҳақида тўла ва ҳаққоний маълумотнинг кенг ҳалқ оммасига етиб бориши таъминланганлигидан dalolat беради.

Аҳамиятли жиҳати шундаки, юрдошларимиз короновируснинг юқиб йўллари ҳақида тўлақонли маълумотга эга. Яъни сўров иштирокчиларининг мутлақ кўпчилиги инфекцияни касалланган бемор орқали юқтириш мумкинлигини, вирус ҳаво-томчи йўли билан тарқалишини, вирус бор жойга теккизилган қўл билан юз, қўз, оғиз ва бурун ушланганда саломатликка таҳдид туғилишини яхши билишади.

Респондентлар коронавирус инфекцияси билан боғлиқ маълумотларни асосан телекурсуслар ёрдами билан оловатганини маълум қилди. Шунингдек, аҳоли фикрича, интернет ҳам мамлакатда ва жаҳонда коронавируснинг тарқалиши, ушбу касалликдан индивидуал ҳимояланиш йўллари ва мамлакатимизда ҳама бутун дунёда унинг тарқалишига йўл қўймаслик бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирлар ҳақида маълумот олиш мумкин бўлган муҳим манба ҳисобланади.

“Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларида коронавирус инфекцияси ҳақида етарлича маълумот бериляптими?” деган саволга сўров иштирокчиларининг мутлақ кўпчилиги — 92 фоизи ижобий жавоб берди. Ўшбу нуқтаи назарни қўллаб-қувватловчи фуқаролар сони сўровнинг иккинчи босқичини ўтказиш давомида 25,5 фоиз ўсди.

Телефон сӯровида шу ҳам маълум бўлдики, ишторкчиларнинг 68,1 фоизи давлатимиз томонидан коронавирус инфекциясидан огоҳлантириш, уни аниклаш ва касалликнинг тарқалишига қар қўйишга йўналтирилган чора-тадбирларини ижобий баҳолайди. Хусусан, касаллик тарқалиб кетишига йўл қўймаслик бўйича қилинган ҳаракатлар, жумладан, оммавий тадбирларнинг чекланиши, ўқувчи ва талабаларнинг муддатидан олдин таътилга чиқарилиши, чегаралар ёпилгани, ички ва халқаро қатновлар тўختатилгани, мамлакат келганлар ва касалланганлар билан мулоқотда бўлганларнинг карантини оли-наётгани аҳоли томонидан ижобий қабул қилинди.

Худудлар кесимида амалга оширилаётган чора-тадбирлар юзасидан ҳам фуқароларнинг фикри ўрганилди. Бу йўналишда Қорақалпоғистон Республикаси, Жизжаҳ, Навоий ва Сирдарё вилоятларида бажарилаётган ишлар аҳоли томонидан юқори баҳоланди. Ушбу ҳудудларда зарур бarchа чора-тадбирлар қўриляпти, деб ҳисобловчилар сони мамлакат бўйича ўртача кўрсаткичдан юқори бўлди. Паст кўрсаткичлар Тошкент ва Андижон

вилоятларида ҳамда Тошкент шаҳрида аниқланди.

Телефон сўрови жараёнида фуқароларнинг асосий озиқ-овқат маҳсулотлари нарх-нависо ҳақидаги фикри ҳам ўрганилди. 54 фоиз фуқароларнинг фикрича, мамлакатда коронавирус билан касалланганлар аниқлангач, озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи кўтарилди, 38 фоиз респондентлар эса нарх-наво ошмади, деб ҳисоблайди.

Ижтимоий сўров жараёнида фуқароларнинг коронавирус инфекцияси юқишини ҳимоялашни йўللари ҳақидаги хабардорлик даражасига ҳам эътибор қаратилди. 42,1 фоиз фуқаролар фикрича, коронавирусни қўчқирмаслик ва касаллик профилактикасининг асосий йўли шахсий гигиена қоидаларига риоя қилишдир, ҳар учинчи респондент табибий ниқоблар касалликни қўчқирмасликка ёрдам беришига ишонади. 15,9 фоиз иштирокчи одамлар гавжум жойларга боришдан чекланиш керак, деб ҳисоблайди.

Фукароларнинг кўпчилиги — 88 фоизи коронавирусдан ўзини ва яқинларини химоя қилиш учун зарур шахсий химоя воситалари (тиббий ниқоблар)га эга. 4,3 фоизи ҳали ниқоб сотиб олмаган, 6,3 фоиз респондент эса энди сотиб олмоқчи.

Дорихонада ниқоб топилаётими? Суралганларнинг, 36,9 фоизи дорихона-лардан ниқоб сотиб олган, ammo суров-нинг ҳар бешинчи иштирокчиси бунинг улдасидан чиқмаганини, чунки дорихона-даги табибىй ниқобни йўқлигини маълум қилган. 13,6 фоиз респондент эса ўзи ти-қиб олган. Ҳар ўнчинчи респондент ниқоб тополмай инфекциядан ўзини ҳимоялаш учун ўзи тикишга мажбур бўлганини бил-дирган.

Умуман олганда, телефон сўрови натижалари шуни кўрсатқаники, фуқароларнинг кўпчилиги мамлакатимизда аҳолини коронавирусдан оғохлантириш, уни аниқлаш ва касалликнинг тарқалиб кетишига йўл қўймаसлик мақсадида қабул қилинмаётган чора-тадбирларни ижобий баҳолайди. Мониторинг коронавирус инфекцияси хавфини англайдиغان ва ушбу инфекциядан ўзини ҳамда яқинларини ҳимоя қилиш йўлларида хабардор фуқаролар сони ўсганини кўрсатди.

Шунга қарамай, сўровда олинган ҳулосалар шуни ифода этадикки, фуқароларнинг, айниқса, ёшларнинг корона-вируснинг тарқалиши йўллари ва ундан ҳимояланиш усуллари, шахсий гигиена қоидаларига амал қилиш, одамлар гавжум жойларга бормаслик юзасидан хабардорлик даражасини янада ошириш зарур.

Бу борада аҳоли орасида амалга ошири-
лаётган чора-тадбирлар жараёнида тарғи-
ботнинг янада таъсирчан ва ҳар бир инсон
учун тушунарли бўладиган услублари ва
воситаларида самарали фойдаланиш
ҳалқимизнинг саломатлигини асраш, ко-
ронавирус пандемиясини тезроқ бартараф
этиш, қайноқ ҳаёт тарзимизни изга туши-
ришда муҳим омили бўлиб хизмат қилади.

“Ижтимоий фикр” республика
жамоатчилиқ фикрини ўрганиш
маркази
маълумотлари асосида
“Янги Ўзбекистон” мухбири
Баҳор ХИДИРОВА тайёрлади

ДАСТУР ДОИРАСИДА

“ЭЛЕКТРОН ПАРЛАМЕНТ”

ДЕПУТАТЛАРНИ АҲОЛИГА ЯНАДА ЯҚИНЛАШТИРАДИ

Мавлуда ХЎЖАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси раиси

Сўнги пайтларда муҳим ҳужжатлар, қонун лойиҳалари, давлат дастурлари кенг жамоатчилик муҳокамасига қўйилмоқда. Жумладан, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини "Илм, маърифат ва рақамли иктисодиётни ривожлантириш йили"да амалга оширишга оид давлат дастури лойиҳаси ҳам халқимиз муҳокамасига қўйилди. Жамоатчилик муҳокамаси доирасида уч мингдан ортиқ тақлиф келиб тушди, улар асосида давлат дастури лойиҳасига юзга яқин концептуал ва таҳририй ўзгариш ва қўшимча киритилди. Ўзбекистон Президентининг жорий йил 2 мартдаги фармони билан мазкур дастур тасдиқланди.

Давлат дастури бешта устувор йўналишдаги 284 та банддан иборат бўлган муҳим тадбирларни ўз ичига олгани, дастурнинг кўлами кенглиги ва унда белгиланган вазифалар салмоғи қанчалик катта эканини кўриш мумкин.

[illegible]

Бугунги кунда қўйи палата депутатлари томонидан давлат дастурининг **давлат ва жамият сурлиши тизимини тақомиллаштириш соҳасида** белгилан берилган бир қатор вазифалар ижросини таъминлаш борасида қизгин ишлар олиб боришмоқда. Жумладан, “Электрон парламент” тизимини жорий этиш юзасидан белгиланган чора-тадбирлар режасига мувофиқ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатда фуқароларнинг Интернет тармоғидаги мурожаатларига асосда парламент ва депутат сўровларини шакллантириш кўзда тутилмоқда.

Шунингдек, депутатларни ўз сайловчилари билан боғлаш, шу жумладан, улар билан тўғридан-тўғри мулоқот олиб бориш, амалга ошириш лаётган ишлар, кўриб чиқилётган ҳужжатлар ва сайловчиларни қийнаётган муаммоларни муҳокама қилиш имкониятини берадиган электрон портал ва мобил йовлар иша туширилади.

Қончилик палатасининг расмий веб-сайти таъминлаштирилади. Унда фукарорлар томонидан депутатта электрон мурожаат юбориш ва фукарорлар билан қайта алоқа қилиш имкониятлари яратилади.

Дастурда **"Mening fikrim"** веб-портали фаолиятини янада такомиллаштириш ҳам кўзда тутилган. Шу мақсадда электрон жамоавий мурожаат қилиш ва уларни кўриб чиқиш тартиби тўғрисида янги низоом ишлаб чиқиладди. Фойдаланувчиларга қулайлик яратиш мақсадида веб-порталнинг моши илосивини яратиб ва порталдан фойдалана бил тартибини соддалаштириш, веб-порталга келиб тушаётган мурожаатларни оммавий ахборот воситаларида депутатлар, мутахассислар, кенга маоматчиликл иштирокчида муҳокама қилиш унч кўрсатув ва эшиттиришлар ташкил этиш назарда тутилмоқда.

Амалиётда маълум бўлдики, баъзан парламент қўйи палатасига қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи субъектлари томонидан пухта ишланмаган, яъни "хом" қонун лойиҳаларини ҳам тақдир этиш ҳолатлари кузатилди. Айнан маъзур масала Президентимизнинг Олий Мажлисида Мурожаатномасида ҳам алоҳида эътибор қаратилган эди. Шу нуктага назардан, дастурага кўра, Ўзбекистон Республикасининг қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи субъектларининг қонун ижодкорлиги жараёнидаги ташаббуслорлиги ва масъулиятини оширишга оид қонунни лойиҳаси тайёрланмокда. Лойиҳада қонунчилик ташаббуси ҳуқуқини амалга оширишининг аниқ тартибини белгилаш назарда тутилмокда.

Дастурда белгилангандек, эндиликда Олий Мажлис Қўнчилиқ палатасида йил якуниги кўра қабул қилинган ҳар бир қонун халқ томонидан қандай баҳоланганини ва унинг самарадорлиқ даражасини мониторинг қилиш ҳамда мавжуд камчиликларни бартараф этиш бўйича тегишли чораларни қўлга амалиётга масъул қўмиталар томонидан амалга оширилади. Ҳар бич қонун юзасидан қўмитанинг тегишли хулосаси тайёқланди. Бу эса, ўз навбатида, қабул қили-

ган қонунлар қанчалик халқчил эканини баҳолаш имконини беради.

2020 йил 1 июлдан бошлаб Қонунчилик палатаси мажлисларида давлат органлари ва ҳужjatли бошқаруви органлари раҳбарларининг узоқ вақт буйича, шунингдек, ҳукумат аъзолари ва тармоқлар раҳбарларининг БМТ Барқарор ривожланиш мақсадларини бажариш, илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш борасида олиб борилаётган ишлар тўғрисидаги ахборотларини мунтазам равишда эшитиш амалиёти йўлга қўйилди. Бу амалиёт парламент назоратини янада қучайтириш имконини беради.

Давлат дастурининг иқтисодий соҳани риволантиштириш оид қисмида аҳоли бандлиги ва реал даромадларини изчил ошириш масалалари алоҳида вазифа қилиб белгиланган. Ил давомида мамлакатимизда камида 500 мингта доимий иш ўрни яратили, 40 минг нафар шахсни меҳнат бозорининг реал эҳтиёжидан қелиб қиқиб қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш, ўзини ўзи банд қилиш 50 минг нафар шахсни ақтиқчилик меҳнат гувоҳномаси билан таъминлаш, 30 минг ишсиз аҳолининг бандлигини таъминлаш мақсидида Бандликка қумаклашиш давлат жағмармасидан субсидия ва грантлар ажратиш белгиланган.

Президентимиз Олий Мажлиси Мурожаатномасида таъкидлаганидек, республика аҳолисининг 12-15 фоизи ёки 4-5 миллион киши камбағаллик даражасида кун кечирмоқда. Дастурга кўра, жорий йил август ойига қадар Жаҳон банки, БМТ Тараққиёт дастури ва бошқа халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликда Камбағалликни камайтириш дастури ишлаб чиқилади.

Тявдикидул жоизки, 2020 йил 27 февралда Президентимиз расмийига ўтказилган видео-селектор йиғилиши ҳудудларда тадбиркорлиқни ривожлантириш орқали камбағаллиқни қисқартириш чора-тадбирларига бағишланган эди. Камбағаллиқни қамайтириш, аҳолини тадбиркорликка кенг жалб қилиш борасидаги ишларни тизимли ташкил этиш ва уни маҳалла даражасига ўтушириш мақсадига Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги ташкил этилди. Маҳалла-туман(шаҳар)-вилоят-республика даражасида тадбиркорлиқни ривожлантириш ва камбағаллиқни қамайтиришга масъул алоҳида ўринбосар лавозимлари жорий қилиниб, вертикал тизим яратилди. Шунингдек, Бош вазирнинг молия-иқтисодий ва камбағаллиқни қисқартириш масалалари бўйича ўринбосари лавозими ҳамда ҳукуматда алоҳида қотибга ташкил этилди.

Вилоят ва туман (шаҳар) ҳокимларининг биринчи ўринбосарларига камбағалликни камайтириш вазифаси юклатилди.

Масаланинг долзарблигидан мамлакатимизда камбағаллик даражасини қисқартириш ва қўлай тадбиркорлик муҳитини шакллантириш умум-миллий ҳаракат сифатида белгиланди. Tegishli vazirlar tomonidan 2020 yil may oyiga qadar xalqaro standartlar asosida kambag'allik darajasi va uni baholash mezonlari, shuningdek, joriy 1-iyul 1 sentyabriga qadar bir qator xalqaro tashkilotlar bilan birga **2020-2030 yillarda Ўзбекистонда kambag'allikni qisqartirish strategiyasi** ishlab chiqiladi. Dasturga ko'ra, Bandoik va mehnat munosabatlari vazirligiga tasarrufiga utkazilgan 30 ta kollektse bazasida, shuningdek, Toshkent shaharining har bir tumanida kamida bittadan "Isha marhamat" monomarkazlari va kasbga tayyorlash markazlari tashkil etilib, ularda, birinchi navbatda, ismishlar va kambag'al oilalar a'zolarining tadbirkorlik asoslari buyicha hamda kasbga ixtilisi tashyaminlanadi. Tadbirkorlik subyektlari

ларига молиявий ресурслардан, шу жумладан, микромолиялаштириш хизматлари ва давлат харидларидан фойдаланишда кенг имкониятлар берилади.

Қуйи палатанинг Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси 2020 йилга мўлжалланган иш режасини айнан давлат дастурида қайд этилган ижтимоий соҳани ривожлантиришга оид масалаларни инобатга олган ҳолда ишлаган чики. Бугунги кундаги ислохотларни ҳисобга олган ҳолда қўмитага тегишли бўлган қонун ҳужжатларини ҳар томонлама инвентаризациядан ўтказиш ва таҳлил қилиш ишлари олиб борилюмқда.

Ўзбекистон Президентининг 2019 йил 5 мартдаги "2019 йилда аҳоли бандлигини таъминлаш ва янги иш ўринларини ташкил этиш бўйича давлат бююртмаси тўғрисида"ги қарорининг Навоива Бухоро вилоятидаги ижроси назорат-таҳлил тартибида урганлиди. Эндликда ўрганиш натижалари кўмитанинг кенгайтирилган йилгилишда мукоҳама этилади. Ҳозир кўмитада айнан меҳнат муносабатларини тартибга солиш, аҳоли бандлигини таъминлашга оид қўнчилиқни тақомиллаштириш борасида қизгин иш олиб боришмоқда. Жумладан, "Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида"ги қўнун лойиҳаси иккинчи ўқишга тайёрланди. Айнан мазкур ҳужжатда юқоридаги масалаларнинг қўнуний ечими, янги ишсиз фуқароларни кабога ўқитиш, жамоат ишларига жалб қилиш, ўзини ўзи банд қилиш, меҳнат органлари томонидан ишсиз шахсларга қўрсатиладиган хизматлар, аҳолини иш билан таъминлаш каби тўғридан тўғри ишлайдиган нормаларда очиб берилмоқда.

Ногиронлик, дафн маросими, боқувчисини йўқотганлик буйича нафақалар, иш пайтида майиб бўлганлик учун тоvon пули каби тўловларни қайта қўриб чиққан ҳолда мазкур соҳадagi халқаро тажрибани ўрганиб, таҳлил қилиб, "Ижтимоий сурғурта тўғрисида" ги қонун лойиҳасига тақлифлар тайёрлашсин ҳам мақсад қилганимиз.

Жорий йилдаги асосий ишчилардан бири янги таҳрирдаги Меҳнат кодексини қабул қилишдир. Бу борада ўттинчи йиллар давомида Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги билан ҳамкорликда лойиҳани тайёрлаш жараёнларида кўп тадбирлар ўтказдик. Қисқа муддатларда мазкур кодекс Вазирлар Маҳкамаси томонидан Қонунчилик палатасига расман киритилади.

Бу йил назорат-таҳлил тартибида "Меҳнатни муҳофазат қилиш тўғрисида"ги қонуннинг Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда Хоразм вилоятларидаги иқтисодни ўрганиш, ғуфқарозларимиздан пенсия таъминоти ҳисобидан келган мурожаатларни ҳисобга олган ҳолда Пенсия жамғармаси ижро этувчи директорининг ғуфқароларининг пенсия таъминоти тизими самардорлигини ошириш ва пенсионерларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш борасида амалга оширилган ишлар тўғрисидаги ахборотини қўмита мажлисида эшитиш, таъдир ақчалари бўйича маъмур соҳадаги қонунчиликни тақомиллаштиришга оид тақлифларни ишлаб чиқиш каби бир қатор ҳалқалар белгилаб олинди.

Илди.

Хил давомиди давлат дастурининг ижроси бўйича парламент назорати йўлга қўйилади. Депутатлар томонидан ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш мақсадида ажратилган давлат бюджетни маблағларининг тўғри ва самарали сарфланиши ҳудудлар кесимида ўрганилади. Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йилга мўлжалланган давлат дастури бажарилишининг бориши тўғрисидаги ҳисоботи, бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирининг БМТ Барқарор ривожланиш мақсадларини бажариш бўйича ҳамда бандлик соҳасида давлат сиёсатини янада такомиллаштириш ва меҳнат органлари фаолияти самарадорлигини тўбдан ошириш масаласида олиб борилаётган ишлар тўғрисидаги ахборотини қўмитанинг кенгайтирилган йигилишларида эшитишни ҳам режалаштирганимиз.

Бир сўз билан айтганда, давлат дастуридаги вазифалар аҳоли фаровонлигининг янада ошishiга хизмат қилади. Биз, халқ вакиллари дастурда белгиланган ҳар бир банд ижроси юзасидан парламент нозиратини ўрнатсак, белгиланган тадбирлар ўз муддатига сифатли бажарилади. Шундай экан, дастур ижросини таъминлашда барчамиз бирдек масъул эканимизни унутмаслигимиз лозим.

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИНИНГ АХБОРОТИ

Айни пайтгача Ўзбекистонда коронавирус инфекцияси билан касалланганлар сони 60 нафарни ташкил этмоқда.

ҚОНУН МОҲИЯТИ

ЯНГИ ВА МУКАММАЛ ХАРИТА

РИВОЖЛАНИШ ДАСТУРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШДА АСҚОТАДИ

Лутфулла СУВОНОВ,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Президентимиз 2020 йил 16 мартда "Аҳолини рўйхатга олиш тўғрисида"ги қонунни имзолади. Қонундан кўзланган асосий мақсад аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат. Қонунга кўра, Ўзбекистон Республикаси аҳолиси ҳар ўн йилда камида бир марта рўйхатга олинади. Давлат статистика қўмитаси аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги махсус ваколатли орган ҳисобланади.

Фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлар ва оммавий ахборот воситалари аҳолини рўйхатга олишга тайёргарлик кўришга ва уни ўтказишга кўмаклашиши, аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш тўғрисида хабардор қилиш жараёнида иштирок этиши, шунингдек, тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда жамоатчилик назоратини амалга ошириши мумкин.

— Аҳолини рўйхатга олиш — бу мамлакат аҳолиси тўғрисида ишончли ва ҳолис ахборот йиғиш, мамлакат аҳолисининг муайян вақтдаги "фотосурати"ни олиш имконини берувчи умумдавлат миқёсидаги кенг қўламли тадбирдир, — дейди Тошкент шаҳар статистика бошқармаси бўлим бошлиғи Ориф Абдурахмонов. — У аҳоли тўғрисидаги маълумотларнинг асосий манбаи бўлиб, келгуси 10-20 йиллик ривожланишнинг прогноз кўрсаткичларини ҳисоблаш учун ишончли пойдевор яратади. Яна бир муҳим хизмат — аҳоли миграцияси тўғрисидаги маълумотлар шакллантирилади.

Аҳолини рўйхатга олишнинг асосий принциплари даврийлик, умумийлик ва бир пайтдалик, рўйхатга олишнинг яқка тартибдари (ном-ма-номлиги), шахсга доир маълумотларнинг махфийлиги, аҳолини рўйхатга олишни бошқаришнинг марказлаштирилиши билан аҳамиятлидир.

Қонуннинг долзарблиги шундаки, аввало, аҳоли ҳақида аниқ маълумотларга эга бўлиш орқали оилаларга манзилли ёрдам кўрсатиш бўйича аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқилади. Аҳоли таркибидagi, демографик вазиятдаги ўзгаришларни баҳолашга доир маълумотлар базаси кенгайтирилиб, аҳолининг соғлиғини мустаҳкамлаш, хотин-қизлар ва болалар учун шарт-шароитларни яхшилаш, шаҳарларни ва бошқа аҳоли пунктларини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, меҳнат ресурсларини жойлаштириш ҳамда улардан фойдаланишнинг узок, ўрта ва қисқа муддатли прогнозлари ҳамда дастурлари тайёрланади.

Шунингдек, мазкур жараёнда яна бир муҳим вазифани бажариш кўзда тутилган. Бу — ҳудудларни хариталаш, аҳоли пунктларидаги уйларнинг рўйхатини тузиш билан боғлиқ масала.

Қўлга киритиладиган маълумотлар асосида турар ва нотурар жойлар сони, тегишли ҳудудларда уй-жой, саноат объектларни қуриш масалаларига оидлик киритиш мумкин бўлади. Бир сўз билан айтганда, республиканинг янги ва мукаммал кадастр харитаси яратилади.

Қонуннинг қабул қилиниши халқаро стандартларга жавоб берадиган, аҳолини рўйхатга олиш соҳасидаги муносабатларни тизимли ва комплекс тартибга соладиган мослашувчан ва очик-ошкора ҳуқуқий доираларни яратишни давом эттиришга ҳамда аҳоли таркибиди юз берган глобал ўзгаришларни баҳолаш, демографик сиёсатни, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш,

Яқин келажақда юртимизнинг барча ҳудудлари, жумладан, ҳар бир маҳалла, кўча, қишлоқ ва олис овуллар ҳақидаги батафсил маълумотлар ягона ахборот манбасига киритилади.

хотин-қизлар ва болалар ҳолатини яхшилашга кўмаклашади. Маълумки, БМТнинг 2015 йил 10 июндаги "2020 йилда аҳоли ва уй-жой фондиди рўйхатга олиш борасидаги принциплар ва тавсиялар" резолюцияси қабул қилинган ва унга асосан, БМТга аъзо давлатлар камида бир марта аҳоли ва уй-жой фондиди рўйхатга олишни ўтказиши белгилаб қўйилган.

Ўзбекистонда мустақиллик йилларида ҳали бирор марта бундай ҳисоб-китоб ишлари олиб борилмаган. Бундай санок сўнгги бор собиқ иттифок даврида, аниқроғи, 1989 йилда ўтказилган эди. Ҳолбуки, аксарият мамлакатларда аҳолини рўйхатга олиш тадбири камида ҳар ўн йилда бир маротаба ташкиллаштирилиши анаънага айланган. Республикаимизда ҳам энди ана шундай муҳим жараён амалга оширилади.

Яқин келажақда юртимизнинг барча ҳудудлари, жумладан, ҳар бир маҳалла, кўча, қишлоқ ва олис овуллар ҳақидаги батафсил маълумотлар ягона ахборот манбасига киритилади. Улардан ижтимоий ҳимоя, инвестиция, уй-жой, соғлиқни сақлаш, маданият, туризм, таълим, йўл қурилиши ва инфратузилма каби соҳалардаги манзилли дастурларни тайёрлаш ва амалга оширишда фойдаланилади. Келгусида аҳолини рўйхатга олиш натижаларига асосланиб, ушбу дастурларни амалга ошириш натижаларини баҳолаш, иқтисодий прогнозлар ва демографик сиёсатни шакллантириш мумкин.

Мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш мақсадида ишлаб чиқилаётган кўп йиллик дастурлар, амалга оширилаётган тизимли ўзгаришлар ва белгилаб олинаётган режалар манзилли бўлсагина юқори самара беради. Демак, мазкур жараён боис шу вақтгача эътибордан четда қолиб келган соҳа ва тармоқлар ривожлантирилади.

ТАШАББУС

ЯНГИ ЛОЙИХА АСОСИДА 1 МИНГ 213 НАФАР ЙИГИТ-ҚИЗ ҲАМ ЕРЛИ, ҲАМ ИШЛИ БЎЛДИ. ВИЛОЯТДА ИККИ ЯРИМ ОЙ ИЧИДА 6 МИНГ 300 НАФАР ЁШНИНГ БАНДЛИГИ ТАЪМИНЛАНДИ.

Санобар БОЙМУРДОВА,
журналист

Мамлакатимиз Президенти ўтган йил 27 декабрь кўни Мухаммад ал-Хоразмий номидаги мактабда ёшлар билан учрашувда 2020 йил "Ёшларга оид давлат сиёсати"ни амалга оширишда тўб бурилишлар йили бўлишини таъкидлаган эди. "Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили"да амалга оширишга оид Давлат дастурида эса, аҳолида, айниқса, ёшлар ва аёлларда бизнес юритишнинг замонавий кўникмаларини шакллантириш, жойлардаги ижтимоий муаммоларни ҳал қилиш имконини берувчи тадбиркорлик ташаббусларини қўллаб-қувватлашнинг самарали механизмларини жорий этишга алоҳида аҳамият қаратилган.

Биргина Қашқадарё вилояти мисолида оладиган бўлсак, икки ярим ой ичида 6 минг 300 нафар ёшнинг бандлиги таъминланди. Ҳар бир ёшга бир гектар лойиҳаси асосида 1 минг 213 нафар йигит қиз ҳам ерли, ҳам ишли бўлди. Уларга жами 1 минг 213 гектар ер майдони ажратиб берилди. Муҳими шундаки, ёшларнинг ўзига, ҳаётга бўлган ишончи ортмоқда, янги лойиҳалар, ташаббуслар сари етакламоқда.

Худойкул Наҳонов ҳамини тўғри қўйди. 6 йилдан буён муҳим иш ўрнига эга эмас эди. Туман ҳокимининг қарори билан унга 1 гектар ер ажратиб берилди. Катта ғайрат ва ниятлар билан иш бошлаган ёш мулкдор ал-қалбида бундай буюмнинг ҳисоб-китобини ҳам қилиб қўйди.

— Россияга бориб мавсумий ишларда ишлаб келардим, — дейди Худойкул Наҳонов. — Президентимизнинг ёшлар билан бўлган учрашувини телеграм тармоқлари орқали эшитиб, ўз юртимга қайтдим. Туман ҳокимига учрашиб, ер олиб, деҳқончилик қилиш ниятим борлигини айтган эдим, безътибор қолдиришмади. Менга ҳам 1 гектар ер ажратиб берилди. Еримни шудгорлаб беришга ҳам ёрдам қилишди. Ҳозир бодом қўчатлари ўтказдим. Қатор ораларига помидор

қайнади. Юз-кўзларида ишонч, қатъият, шижоат акс этган ёшлар яхши ва катта ниятлар билан қўчатлар экишди. Қатор ораларига кимдир тарвуз, қовун қўчатларини, бошқаси нўхат, мош, ловия уруғларини қадашни бошлади.

— Ёшим йигирма бешда. Мен ҳам 2 йилдан буён ишсиз юрган эдим, — дейди Равшан Улашов. — Бугун мен ҳам мулкдорман. Ичимга сиймай кетяпман. Ишонгим келмайди. Қанча орзу қилганман бунди. Чунки ота-бобом деҳқон. Режаларимни тузиб қўйдим. Ҳозир бодом экиб чиқдик. У ҳосилга киргунига қадар қатор ораларига қовун экиб, даромад олмақчиман. 1 гектар ердан 3-4 минг дона қовун етиштириш мумкин. Бир донасини 7-8 минг сўмдан сотган тақдиримда ҳам 70-80 миллион сўмгача даромад қилса бўлади.

Ёр эгаси бўлган ёшларнинг қай бири билан суҳбатлашман, ниятлари ҳақида тўлиб-тошиб гапирди. Давронбек Оқмирзаев 26 ёшда. Унга ҳам ёшларга қаратилаётган эътибор ва имкониятлар илҳом бағишлади. Бизнесини йўлга қўйиш, ўз кучини сынаб кўриш мақсадида худди шу сувсиз ҳудудда иссиқхона барпо этиш учун туман ҳокимлигидан ер ажратиб беришларини сўради. Унинг илтимосига кўра, самарасизлиги тудайли фойдаланимай келинаётган ердан 50 сотих ажратиб берилди. Ўста деҳқонларнинг маслаҳат, кўмаги билан қисқа муддатда иссиқхона қуриб, ерни экинга тайёрлади. 14 нафар тенгдошларини ишга қабул қилиб, бодринг экиш ишларини бошлаб юборди.

— Деҳқончилик билан шуғулланаётган катта тадбиркорларнинг ёнида ишлаб, зарур тажрибага эга бўлган эдим, — дейди у. — Туман ҳокимлиги менга ҳам 50 гектар ер берганида ўзимни кўярга жой топа олмай қолдим. Ахир мен бунди қанча орзу қилганман. Тажрибали деҳқонлар маслаҳати, оғайни-дўстлар кўмаги билан артезиан қудуқ қуриб, сув чиқардик. Мана кўриб турганим-

гиздек ишларни бошлаб юбордик. Помидор қўчатларини экиб бўлдик. Артезиан қудуқ орқали экинларни томчилатиб сугориш йўлга қўйилди.

Бугун Давронбек сингари ўз йўлини топиб, бизнесини бошлаган ёшлар сафи кундан-кун кенгаймоқда. "Чим" маҳалласида истиқомат қилувчи Шерзод Маждидов 18 ёшда. Ота-онасига қурқа парвариш қилишда ёрдам бериб юрган йигитда қурқачиликни ривожлантириш фикри туғилди. Ёшларга қаратилаётган эътибор уни ҳам руҳлантирди. Туман ҳокимлигига имтиёзли кредит олишда ёрдам сўраб мурожаат қилди. Унга "Yoshlar — kelajagimiz" жамғармаси ҳисобидан 100 миллион сўм ажратилган бўлди.

Даромад хомчўт қилган йигит қурқалар сонини 2 мингга етказиб, бир йилда 60 миллион сўм даромадни чамалаб ҳам қўйди.

Ёшларни фаолликка ундаш, уларни қўллаб-қувватлаш, ёрдам бериш сектор раҳбарлари иш фаолиятларининг муҳим қисмига айланиши қувонардир. Ишчи гуруҳлар томонидан йигит-қизларнинг муаммоларни ўрганиллати, уларнинг бандлигини таъминлаш учун барча чоралар қўрилати. Тадбиркорлик қилиш истагида бўлган яна 50 нафар йигит-қизга имтиёзли кредит олиш учун сертификатларнинг топширилгани бунинг ёрқин исботидир.

Маълумотларга кўра, бугунги кунда Қамаш туманида 18 дан 30 ёшгача бўлган йигит ва қизлар 34 минг 610 нафарни ташкил этади. Уларнинг 2 минг 227 нафари доимий иш ўрнига эга эмас. 2 ой ичида 360 нафари иш билан таъминланди. "Манзилли режа"га асосан, жорий йилнинг 6 ойи давомида ишсиз ёшларнинг 90 фоиздан ортиғи, яъни қарийб 2 минг нафарининг бандлигини таъминлаш кўзда тутилган. Аниқ режа ва лойиҳалар уларни эзгу мақсадлар сари етаклайверади.

САВОДҲОНЛИК

Ирода ТОШМАТОВА,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Жаҳон амалиётида кишилар юридик масалаларда, биринчи галда, юристга мурожаат қилиши одатий ҳолга айланган. Бизда эса одамлар ҳамон ҳақ-ҳуқуқларини тўлиқ англаётгани ёки бунга кўникмагани боис, ўз муаммоларини юрист ёхуд адвокат эмас, балки таниш-билиш, қариндош-уруғлари орқали ҳал этишга ошиқади.

Бугун аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданиятини ривожлантириш, инсонларнинг бу масалаларда юридик ташкилот ва ҳодимлар билан ишлаш кўникмасини шакллантириш замон талабига айланган. Президентимизнинг 2019 йил 9 январдаги "Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан тақомиллаштириш тўғрисида"ги фармони сўнгги йилларда мамлакатимизда мазкур йўналишда амалга оширилаётган ишловларнинг яна бир қонуний асоси бўлди.

Тошкент давлат юридик университетида фаолият юритаётган юридик клиника ана шу масалаларда жамиятдаги

кам таъминланган ва муҳтож фуқароларга текин ва бегараз ҳуқуқий ёрдам кўрсатиб келмоқда.

— Тиббиёт соҳасида талабаларнинг назария билан амалиётни уйғунликда олиб бориш тизими шаклланди, — дейди юридик клиника раҳбари Отабек Нарзиев. — Юридик клиникамиз ҳуқуқий таълимнинг асосий шакли бўлиб, фаолияти, асосан, университетимизда таълим олаётган талабаларда ўқиш давомида олган назарий билимларини амалиётда қўллаш кўникмасини шакллантириш билан бирга фуқароларнинг ҳуқуқий муаммоларини бартараф этишга кўмаклашиш

ва аҳолининг ҳуқуқий онгини оширишга йўналтирилган.

Тошкент давлат юридик университети ва "Талабалар шаҳарча"сидаги Маънавият ва маърифат маркази биносида жойлашган юридик клиникада беш иш кунли давомида аҳолининг ҳуқуқий масалалар бўйича мурожаатлари қабул қилинади. Унда танлаб олинган кўнгилли талабалар университетнинг ўқитувчи-профессорлари назорати ва ёрдамида мурожаатларни ўрганиб, уларнинг ечими бўйича маслаҳатлар беради. Лозим топилса, ариза, даъво аризаси ёки шижоат каби ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлашга кўмаклашади. Юридик клиникага кўнгилли талабаларни қабул қилишда уларнинг қизиқиши, билими, амалий кўникмаси ҳамда ўзлаштириш даражаси ҳисобга олинади. Шунингдек, талаба клиникада фаолиятини бошлашидан олдин унга аҳоли мурожаатлари билан ишлаш, уларни қабул қилиш, ҳуқуқий муаммоларни аниқлаш, маслаҳат бериш мавзуларида тренинглар ўтилади.

Шундан кейин ҳам улар фуқароларни камида икки нафар бўлиб қабул қилади. Бунда талабалар бир-бирига кўмаклашиш жараёнида ўз тажрибасини ошириб боради.

— Бизга асосан фуқаролик, уй-жой, оила, пенсия таъминоти, меҳнат муносабатлари, хусусан, кредит, сугурта, мерос, алимент, ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этиш, ижтимоий таъминот масалалари бўйича мурожаатлар келиб тушади, — дейди Отабек Нарзиев. — Жойларда олиб борилаётган тажрибот-ташвиқот ишлари натижасида жонот-ҳуқуқий масалалардаги мурожаатлар сон ҳам ортиб бормоқда. Шу вақтгача бизда мурожаатлар қабул қилинган, лекин уларнинг таҳлил-тадқиқотига эътибор қаратилмаган. Шу боис, биз яна иккита йўналишда келиб тушаётган мурожаатларни таҳлил қилиш ва шу асосда фуқароларни энг кўп қийнаётган ҳуқуқий муаммолар ечими бўйича тақдирлар ишлаб чиқишни йўлга қўймоқчимиз. Бу иш самарадорлигини ошириш билан бирга ҳуқуқий масала-

ЮРИДИК КЛИНИКАМИЗ ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМНИНГ АСОСИЙ ШАКЛИ БЎЛИП, ФАОЛИЯТИ, АСОСАН, УНИВЕРСИТЕТИМИЗДА ТАЪЛИМ ОЛАЁТГАН ТАЛАБАЛАРДА ЎҚИШ ДАВОМИДА ОЛГАН НАЗАРИЙ БИЛИМЛАРИНИ АМАЛИЁТДА ҚўЛЛАШ КўНИКМАСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ БИЛАН БИРГА ФУҚАРОЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ МУАММОЛАРИНИ БАРТАРАФ ЭТИШГА КўМАКЛАШИШ ВА АҲОЛИНИНГ ҲУҚУҚИЙ ОНГИНИ ОШИРИШГА ЙўНАЛТИРИЛГАН.

ларни ўрганишнинг янги тизимини яратиш имконини беради. Аини пайтда юридик клиника фаолияти ва қамровини янада кенгайтириш мақсадида онлайн платформани ривожлантириш, келгусида фуқароларга ҳуқуқий масалаларда онлайн маслаҳат бериш, энг кўп мурожаатлар бўйича намунавий савол-жавоблар базасини шакллантириш ҳамда фуқаролар учун зарур бўлган ҳуқуқий ҳужжатларнинг намуналарини сайтга жойлаштириш тизимини йўлга қўйиш ишлари олиб боришмоқда.

Аини дамба юридик клиника фаолиятини кенгайтириш мақсадида Адлия вазирлиги ҳузуридаги юридик маслаҳат беришга мўлжалланган "Мадад" нодавлат-нотижорат ташкилоти билан ҳамкорлик меморандуми имзоланган. Келгусида талабаларнинг билимларини бойитиш, амалий кўникмасини ошириш, тажрибали мутахассисларни тайёрлаш ҳамда улар орқали фуқароларга янада кенгроқ ҳуқуқий маслаҳатлар бериш учун халқаро ҳамкорлиқни йўлга қўйиш масалаларига ҳам эътибор қаратилади.

ЮРИДИК КЛИНИКА – БЕГАРАЗ ҲУҚУҚИЙ ЁРДАМ

ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

“БИЗНИ КИТОБ УЧРАШТИРДИ...”

Бошланиши 1-бетда

Биз “Ўзбегим аёли — 2020” миллий мукофотининг “Энг маърифатли аёли” номинацияси совриндори, “Шухрат” медали ҳамда Халқ таълими аълочилиги кўрак нишони соҳибаси сайхунбодлик Гавҳар Хусанованинг фаолияти чизиларига назар ташлаётимиз. У ҳам педагог, ҳам халқ депутатлари туман кенгаши депутати, ҳам тадбиркор, қолаверса, намунали оила соҳибаси. Аини пайтда “Гулбаҳор зиё китоб савдо” масъулияти чекланган жамияти раҳбари сифатида фаолият юритмоқда.

Гавҳар Хусанова Гулистон давлат университетиде ўқиб юрган кезларида шеърый қораламалари билан тахририятлар эшигини тез-тез қоқар, илмли, маърифатли инсонларнинг суҳбатидан баҳраманд бўлишга ошиқарди. Ижодкор талаба фаоллиги, тафаккур олами бойлиги, китобсеварлиги билан устозларининг ҳурматиға сазовор бўлди. Педагоглар оиласида улғайган қиз китобга ошно тутинди. Кун келиб, ўзининг шахсий кутубхонаси бўлишини орзуларди. Унинг бу тоза нияти ўтган йили рўёбга чиқди.

— Зиёли оилаға келин бўлиб тушдим, — дейди Гавҳар Хусанова. — Ота

уйимдан келинлик сепимға қўшиб тўрт қоп китоб ҳам олиб келгандим. Қайнонамнинг мингдан зиёд китоби қаториға яна шунча китоб қўшилиб, китобхоналар учун танлов имконияти кенгайди. Хонадонимиздан китоб сўраб келувчиларнинг сони ортганидан, уларнинг маърифатға бўлган ташналигидан қувондик. Уйдагилар билан маслаҳатлашиб, бепул кутубхона қуришға қарор қилдик.

Келинининг шижоатини, ташаббусини қўллаган қайнота, қайнонаси ва турмуш ўртоғи бирлашиб, унинг ниятини амалға ошириш учун оила бюджетидан 500 миллион сўм миқдордаги маблағни шу ишға йўналтиришди. Шунингдек, Гавҳар 2018 йилда “Хар бир оила — тадбиркор” дастури асосида “Агробанк” вилоят филиалидан 900 миллион сўм миқдорда кредит олди. Қисқа фурсат ичида туманинг “Ўзбекистон” маҳалласида “Мумтоз” деб номланган мухташам маскан қад ростлади. Замонавий услубда қурилган икки қаватли бинода кутубхонадан ташқари аҳоли учун маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари — эркаклар ва аёллар сартарошонаси, тикувчилик цехи, компьютер хонаси, савдо дўконлари ва болалар майдончаси ҳам ўрин эгаллади.

Кутубхонада 10 мингта яқин китоб ҳамда 550 дан ортик электрон китоб нухаси мавжуд. У ерга ташриф буюрувчилар учун ўқув зали бор. Истаган китобхон китобни қайд эттириб, уйига олиб кетиш имкониятиға эға. Бундан ташқари, мусиқа ва рассомлик тўғараклари ташкил этилган.

— Китоб — мўъжиза. У ҳаммани бир-бириға яқин қилади. Пойтахтимизда 8 март — Халқаро хотин-қизлар байрами тантанасида бунға яна бир бор амин бўлдим. Давлатимиз раҳбари камтарона меҳнатларим эвазига мени “Шухрат” медали билан тақдирлади. Бутун халқимиз олдида фаолиятимни тилға олди. У лаҳзаларда кўнглимдан кечганларини таърифлаб беролмайман. Фақат битта нарсани юрагим ҳис қилди: бизни китоб учраштирди. Бунинг учун китобдан миннатдорман, — дейди Гавҳар.

ЭЪТИРОФ

Шаҳобиддин КАРИМОВ,
Фаргона давлат университети
физика-математика факультети декани,
физика-математика фанлари доктори

Математикани бежизға фанлар подшоши, дейишмайди. Бир қарашда назарий билимлар мажмуиға ўхшаб кетадиган ушбу фаннинг иқтисодиёт ва саноат, ахборот технологиялари, инновацион ғоялар ҳамда инсоннинг интеллектуал салоҳиятини юксалтиришдаги ўрни бекиёс.

Ҳозирги кунда Муҳаммад ал-Хоразмий, Аҳмад ал-Фарғоний, Абду Райхон Беруний, Мирзо Улугбек сингари улуг аждодларимиз тамал тошини қўйган математика фани илм-фан ва техниканинг замонавий тармоқлари жадал ривожланишида катта аҳамият касб этмоқда.

халқ ҳўжалиги тармоқларининг кенгайиши ва юқори даражада ривожланиши математик методлардан нечоғлиқ фойдаланилганиға боғлиқ. Яна бир гап, ҳаёти ва илмий фаолиятини математика билан боғлаш учун инсонда юксак салоҳият билан бирға кучли ирода, сабр-тоқат керак.

Қувонарлиси, университетда домланинг математика фаниға меҳр қўйган шогирдлари жуда кўп. Кейинги беш йилда шундай шогирдларидан Азизбек Маманазаров Ўзбекистон Республикаси Президенти давлат стипендиясига, Муҳаммадсодиқ Абдубаннопов, Мафтуна Раҳимова Навоий номидаги давлат стипендиясига, Феруза Фозилова Ислон Каримов номидаги давлат стипендиясига сазовор бўлди.

Физика-математика факультетида ёш математиклар мактаби ташкил этилган бўлиб, назарий ва амалий машғулотлар ўзаро уйғунлиқда олиб боришмоқда. Хусусан, бу ерда Фаргона водийси математикларининг ёзи семинарларини ўтказиш йўлга қўйилган. Фанлар академиясининг Математика институти билан тузилган ҳамкорлик шартномасига қўра, институт ходимлари, академиклар Ш.Аюлов, Ш.Фармонов, А.Аъзамов, профессор Р.Ашуров ҳамда бир қатор илмий ходимлар талабаларға маъруза ўқиш, илмий-тадқиқот ишларига раҳбарлик қилиш учун жалб этилмоқда.

Ҳаётини илм-фанға бахшида этган Аҳмаджон Уринов 50 йилдан буён тақдирини Фаргона давлат университети билан боғлаган. Ўн олти ёшида маъкур олий ўқув даргоҳи талабаси бўлган олим 1970 йилдан буён устоз сифатида фаолият кўрсатиб келмоқда. Академик М.Саломхонидов раҳбарлигида 1983 йили номзодлик, 1993 йили докторлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди. Илмий изланишлари орқали олим ўзига хос янгиликлар кашф этди, ўзбек математика фани халқаро миқёсда эътироф этилишиға катта ҳисса қўшди. У 6 та монография, 10 та қўлланма, 20 дан ортик услубий кўрсатма муаллифидир. 1997-1999 йиллари ФарДУ ўқув ишлари бўйича проректор, 1999-2004 йиллари университет ректори сифатида фаолият юритди.

2019 йили олим раҳбарлигида иш бошлаган “Фаргона водийси математикларининг бирлашган илмий семинари” юртимизда математика фани ва таълимини ривожлантиришға салмоқли ҳисса қўиши шубҳасиз.

ДУНЁНИНГ 2000 МАТЕМАТИК ОЛИМЛАРИ САФИДА

Президентимизнинг 2019 йил 9 июлдаги “Математика таълими ва фанларини янада ривожлантиришчи давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг В.И.Романовский номидаги Математика институту фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори бу фанни жаҳон андозалари даражасида ривожлантиришға қаратилгани билан эътиборлидир.

Ҳақиқатдан ҳам, ахборот-коммуникация технологиялари, тиббиёт, биология, рақамли иқтисодиёт ва бошқа кўплаб соҳаларда маъкур фаннинг ўрни тобора ортиб бормоқда. Шу боис, мамлакатимизда тараккиёт мезонлари асосида иқтисодий ва ижтимоий соҳаларни ривожлантириш бугунги куннинг устувор вазифаси сифатида белгиланди.

Фаргона давлат университети профессори, физика-математика фанлари доктори Аҳмаджон Уринов илм-фан ривожига қўшган муносиб ҳиссаси учун жаҳоннинг XXI асрдаги икки мингта интеллектуал олими рўйхатиға киритилди. Олимнинг кейинги йиллардаги илмий изланишлари сингуляр коэффицентли иккинчи тартибли хусусий ҳосилали дифференциал тенгламаларға қаратилган. У сингуляр коэффицентлар ва спектрал параметрға эға бўлган л узғарувчилик чизикли эллиптик тенгламаларнинг 2^н та фундаментал ечимини қатор кўринишида топди. У призматик, цилиндрлик ва шар бўлақларидан иборат соҳаларда сингуляр коэффицентли эллиптик ва аралаш типдаги дифференциал тенгламалар учун баён қилган локал ва глокал масалалар, каср тартибли интеграл-диф-

ференциал операторлардан, хусусан, умумлашган Эрдейи-Кобер операторларидан фойдаланиб, сингуляр коэффицентли хусусий ҳосилали икки ва кўп ўлчовли ҳамда юқори тартибли дифференциал тенгламалар учун ўрганилган бошланғич ва чегаравий масалалар дифференциал тенгламалар назариясининг ривожланишиға катта ҳисса бўлиб қўшилди.

Таъкидлаш жоизки, математика фанини ривожлантиришда Фарғонада нафақат мамлакатимиз, балки дунё эътирофига сазовор бўлган ўзига хос мактаб яратилган. Машҳур олим, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, профессор Жамол Каримов бошлаб берган ушбу анъаналар ҳозир муносиб давом эттириляпти.

— Математика инсон эҳтиёжлари ва талаблари асосида пайдо бўлган, ривожланган, — дейди физика-математика фанлари доктори, профессор Аҳмаджон Уринов. — Кейинчалик бошқа фанларнинг пайдо бўлиши ва ривожланишида ҳам математикадан метод сифатида фойдаланилган. Шу нуқтаи назардан қаралса, инсон ҳаётининг барча жабҳаларини математикасиз тасаввур қилиб бўлмайди. Хусусан,

ИЖТИМОЙ РЕКЛАМА

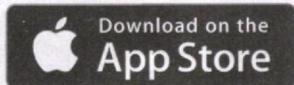
UZbook

UZbook – МАРКАЗИЙ ОСИЁДАГИ ИЛК ВИРТУАЛ АУДИО ВА ЭЛЕКТРОН КУТУБХОНА

Бу дастур орқали ўзбек, рус ва инглиз тилларида ҳам китоб ўқиш ва тинглаш мумкин. Дастуриимизда 3000 дан зиёд аудио ва электрон китоблар ва мактаб дарсликлари мавжуд. Мобил кутубхонамизда Абдулла Қодирий, Саид Аҳмад, Тохир Малик ва бошқа таниқли муаллифлар китоблари мавжуд.

Юртимизда COVID-2019 коронавирус касаллиги туфайли жорий этилган карантин вақтида бизнинг Uzbook мобил иловамиздан

БИР ОЙ ДАВОМИДА БЕПУЛ
ФОЙДАЛАНИШИНГИЗ МУМКИН.

ҚАТАҒОН ҚУРБОНЛАРИ

ЕТУК ТАРЖИМОН ВА ЖУРНАЛИСТ ЭДИ

Баҳром ЭРЗАЕВ,
“Қатагон қурбонлари”
музейи илмий ходими

Пойтахтимизда бунёд этилган “Шахидлар хотираси” ёдгорлик мажмуи эл-юрт озодлиги ва эркинлиги йўлида ўз жонини фидо қилган сиймолар билан бирға мустабид тузум даврида қабоҳат туфайли умри ҳазон бўлган, ноҳақ зулмға учраган оддий инсонлар, бир сўз билан айтганда, қатагон қурбони бўлган барча ватандошларимиз хотирасини ўзида мужассам этади. Қатагон туфайли уй-жойидан, оиласидан, ота-онасидан, фарзандларидан айрилган, боши қулфатдан чиқмай номнишонсиз кетган қанчадан-қанча қурбонларни эслаш, уларға муносиб эҳтиром кўрсатиш биз авлодлар олдидаги муқаддас бурчдир. Машҳум 1937-1953 йилларда содир этилган бедодликни тасаввур этиш учун Ўзбекистон бўйича қарийб 100 минг киши қатагонга учраб, 13 минг нафари отиб ташланганлигини эслаш кифоя.

Санжар Сиддик... 1902 йилда Тошкентда Исроилжон чойфуруш оиласида дунёға келган ватандошимиз ўтган асрнинг бошларида ўзбек матбуотининг йирик намояндаси бўлиб етишди.

Абдурауф Фитрат, Мунаввар қори Абдурашидхоннинг сингари ўзбек адабиётининг йирик намояндаларининг етук шогирди бўлган Санжар Сиддик ўз фаолиятини 1920 йили Эски Тошкентдаги 12-мактабда ўқитувчиликдан бошлади. Шу билан бирға, “Иштрокиюн” газетаси тахририятида адабий ходим ва таржимон вазифаларини ҳам бажарган. У эътиборини кўпроқ нашр соҳаси ва ижодий ишға бағишлади.

— Унга нисбатан таъкиб бошланганда “Гулистон” журналида адабий ходим ва масъул котиб вазифасида ишларди. Санжар Сиддикнинг юздан ортик публицистик мақолалари ва театр тақризлари нашр этилди. У журналист сифатида ўз мақолаларига “Китобхон”, “Бир киши”, “Санжар нафратчи”, “Калтадум”, “С.С.”, “Газетчи”, “Тошкентлик”, “Қўз-қулоқ”, “Санжар” ва бошқа тахаллуслар қўллаган. У масъул вазифаларни адо этиш билан бир пайтда ўта самарали ижод қилди. Ўзбекистонда биринчи бўлиб таржима назариясига бағишланган “Адабий таржима санъати” илмий монографиясини ёзди. Моҳир таржимон сифатида ўзбек ўқувчилари учун рус,

Ҳаким ЙЎЛДОШЕВ олган сурат.

немис, инглиз ва форс тилларидан қўллаб асарларни таржима қилди. Қатор йиллар давомида Санжар Сиддикнинг таржимаси асосида Лопе де Веганинг “Қўзибулоқ қишлоғи”, Ас-Ҳабибнинг “Бомбей”, П.Фурманский ва Я. Радионовларнинг “Ван Ши Бин”, Н.Погодиннинг “Менинг дўстим”, Н.Гоголнинг “Ревизор”, Н.Заҳрининг “Қувончлар кўчаси” каби таржималари ўзбек театрлари репертуаридан ўрин олганди. 1931 йилда америкалик шоир Ленгстон Хьюзнинг шеърлар тўпламини, 1937 йилда Л.Толстойнинг “Кавказ асири” ҳикоясини, 1937 йилда П.Павленконинг “Шарқда” романини ва А.Пушкин, М.Лермонтовнинг айрим шеърларини таржима қилди. Эндигина 35 ёши қаршилаган ва ўз ижодининг айна чўққисига эришган вақтида Санжар Сиддик номи шўролар қатагон

машинаси бўлган НКВД идорасининг “қора рўйхати”ға тиркалди. Сўнгги айблов баённомасида: У Анвар пошшонни идеаллаштиргани, Афғонистонни мактагани, Тожикистондаги қишлоқларда 1928 йил юз берган очарчилик учун советлар бошқарувини айблагани каби қатор “жиноят”лари санаб ўтилди. Бироқ 1938 йил 8 октябрда кунни кечаси соат 2.10 дан 2.30 гача давом этган “учлик” судида у ўзига қўйилган айбларнинг бирортасини тан олмади. Шунға қарамай, С. Сиддик отувға ҳукм этилди. Оила аъзолари учун ҳеч қандай маълумот берилмади. Ўз фарзандининг халқини севишидан бошқа “гуноҳи” йўқлигини билган онаси Зубайда аянинг 1940 йил 16 июндаги хатига шўро жаҳо идораси томонидан ҳеч қандай муносабат билдирилмади. Атоқли адиб Салимхон Тиллахонов

ўз “Хотиралари”да: “Санжар ҳозирги вақтда Ўзбекистонда ёзувчиликда биринчиликни оладир. Ҳозирғача махсус асар ёзмаган бўлса ҳам ёзувчилар орасида энг маълумотлиси шул Санжардир. Санжарнинг ҳамма вақт ёзган асарлари миллий йўлда бўлган, ёзув ила миллий ташкилотта ёрдам бериб, миллий учун жуда яхши ташвиқот қилган”, деб ёзган эди. Дарҳақиқат, унинг ёзган мақолалари ўз вақтида қанчалик долзарб масалаларға қаратилган бўлса, бугунги кунда ҳам муаллифининг соҳани қанчалик чуқур билиши ва муаммоларини асл илдизларига етиб бора олиши билан юксак эътиборға моликдир. Бу жиҳати билан у ўзбек журналистикасининг асосчиларидан бири сифатида улкан макъа эгаллайди. Жумладан, унинг “Ипак”, “Радиоҳаваскорлар”, “Темир йўлнинг

100 йиллиги”, “Артеллар боқимсиз”, “Ем-хашак ва бинокорлик — “Зомин”нинг ўйрилиш участкаси”, “Китобхон Тошкент”, “Чигитлардан ҳайвон учун овқат” каби мақолаларни санаб ўтиш мумкин.

Санжар Сиддик таржимон сифатида нафақат саҳна асарларини, балки кўп сонли ўқувчиларнинг эҳтиёжини инобатта олиб бир қанча кичик ҳикояларни ҳам таржима қилди. Бунға мисол қилиб немис адиблари В.Голландернинг “Махмуд ибн Камолнинг саргузашти”, Бернхольд Келлерманнинг Эрон саёҳати таассуротлари мақоласидан “Эронистон биёбонларида”, Фрайнелнинг “Қутилмаган бахт”, француз ёзувчиси Анри Барбюссдан “Қўринчли поезд” асарларини келтиришнинг мумкин. Бу асарлар қанчалик ҳўкмор мафкура талабларига мослаб талқин этилмасин, ўқувчи таржимоннинг мақсадини жуда яхши англайди. Уларда миллиятнинг истибдодға қарши ички туғени, озодлик ва тенглик учун кураш, зулмға нисбатан нафрат уфуриб туради. Санжар Сиддик айна пайтда ўзбек ижодкорлари асарларини ҳам ўзга тилларға таржима қилиш ишларини амалға оширади.

Айтиш мумкинки, мустабид тузумнинг беғуноҳ қурбони Санжар Сиддик ўзининг қисқа умри давомида ўзбек матбуоти тараккиётида ўмас ёз қолдирди. Унинг ижодий мероси, ёзган мақолалари ва таржималари ўз вақтида халқимизнинг маънавий камолоти, бадий тафаккурининг ўсишида муҳим ўрин эгаллади.

ХАЛҚАРО ЛАЗГИ ФЕСТИВАЛИ

ХОРАЗМДА ҲАР ЙИЛИ ЎТКАЗИЛАДИ

Гавҳар МАТЕКУБОВА,
Ўзбекистон халқ артисти

Ҳулқар ҲАМРОЕВА,
Ўзбекистон давлат хореография
академияси катта ўқитувчиси,
филология фанлари номзоди

Кейинги йилларда халқимизнинг маънавий-маърифий савиясини юксалтириш, ўзбек мумтоз ва фольклор санъатининг ноёб намуналарини, ўзига хос ижро мактаблари, маданий мерос ва анъаналарини асраб-авайлаш ҳамда ривожлантиришга катта эътибор қаратилаётир.

Маънавий мерос инсонларнинг бир-бирига бўлган ўзаро муносабатлари асосида шаклланиб, сайқалланиб боради. Миллатларнинг маърифий-маданий алоқалари қадриятларнинг авлодлардан авлодларга ўтиши ва бойиб бориши жараёнида ривожланиб, халқаро миқёсга чиқади. Халқимизнинг энг бебаҳо маданий бойликларида бири, шубҳасиз, бетакрор лазги рақсидир.

Ўтган йилнинг 12 декабрь куни лазги рақси Инсоният номодий меросининг Репрезентатив рўйхатига Ўзбекистон маданий меросининг элементи сифатида киритилди. ЮНЕСКОнинг Номодий меросини асраш ҳукуматлараро қўмитаси бу қарорни овоз бермасдан, кенг консенсус асосида маъқулади.

Ҳа, лазги рақсида қадим Хоразм санъати, унинг ҳаётоварлик тамойиллари юксак маҳорат ва завқ билан тараннум этилган. Ҳақиқий санъат ҳамма замонларда ҳам истиснод ва меҳнатни, салоҳият ва изланишни маҳорат билан уйғунлаштирган ижодкорга насиб қилади. Одамлар ўртасидаги дўстона инсоний муносабатларни ўрнатилиш ва мустаҳкамлашда санъат ва маданият, номодий бойликларнинг аҳамияти беқиёс. "Авесто"да ифодаланган ҳаракатларнинг ушбу рақс элементлари билан мушаррафлиги лазгининг ниҳоятда қадимийлигидан далolat беради. Зардуштийлар замонидан аёллар томонидан дара бўлиб, урма чолгулар, яъни доира ва даф чалинган. Тўри, "Авесто"да "маънавият" деган сўз ишлатилмайдиган, лекин унинг бор моҳияти очиб берилади. Зардуштийликда одамлар улугланган, шарафланган, чунки улар олий инсоний фазилатларни ўзларида мужассамлаштирганлар. Шу нуқтаи назардан лазгини ҳаётоварликни улугловчи, тартиб этувчи шариф ва ғўзаллик рақси дейиш мумкин. Турли миллатларни бир даврага жам қилувчи, уларни бирлаштирувчи асос ҳаётоварликдир, муҳаббатдир. Лазги ўзининг шундай мўъжизага эгалиги билан ажралиб туради.

Лазгининг қадим илдизларида Хоразм рақс мактабига оид энг нозик элементларнинг моҳияти мужассам. "Масҳарабоз лазги", "Қайроқ лазги", "Дутор лазги", "Сурнай лазги", "Сарой лазгиси", "Чангак лазги", "Хива лазгиси", "Гармон лазгиси", "Хоразм лазгиси" каби бир-бирини такрорламайдиган 9 та муҳташам асар ватанимиз туپроғи-

нинг қанчалар улуг ва муқаддаслигини, миллий рақс санъатимизнинг қанчалар серқирра эканини англатувчи бебаҳо хазинадир. Бу бетакрор асар олис ўтмишда сўзсиз мусиқа билан ижро этилган.

Ўзбекистон халқ артисти, беназир ҳофиз Комилжон Отаниёзов нафақат қўшиқчилик санъати, балки Хоразм рақс санъати тараққиётида ҳам бутунлай янги давр ва йўналишга асос солди. Яъни атоқли шоир Комил Хоразмий сўзи билан ялғали лазгини яратди. Жаҳон санъатида ўзбекнинг бетакрор овози, барҳаёт нолано авжи жозибали ва мардона лазги тимсолида янги саҳифа очди. "Сўйла манга, эй санам, кимни севар ёрсан..." Қўшиқ нақоратидаги бу жўшқин, ўйноқ сатрлар яшин тезлигида бутун мамлакатни эгаллади, инсонларнинг маънавий завқи, руҳий ҳузур-ҳаловатига айланди. Гўё бутун Ўзбекистон жўр бўлиб куйлар ва рақсга тушарди. Шу тариқа тарих саҳнасида лазгининг янги, тўққизинчи йўналиши пайдо бўлди ва Хоразм рақсларининг ташир қўғози, муҳаббатнинг мангулик қўшиғи бўлиб, мудом кўнгилларга ҳаяжон солади. Куй ва қўшиқ ғўзал уйғунлашган илоҳий иштиёқ, илоҳий ишқ эди Комилжон ҳофизнинг лазгиси. Улуғ ҳофизнинг азиз номи, яратиб кетган қўшиқлари қатори лазги яласи ҳам абадийга дахлдор бўлиб, аллақачон умрбоқий санъат саҳнасини забт этган.

Лазги нафақат ўзбекларнинг, балки дунё халқларининг меҳрини қозонган ғўзал рақс эмас, балки сирли мусиқа, сеҳрли сўзга вобаста муаззам асар сифатида кўз ўнгимизда намоён бўлади. Лазгининг ҳаётбахш, жозибали кучи, инсон кайфияти ва руҳиятини кўтарувчи сеҳри ҳақиқий мўъжиза эканига ишонамиз. У дунё саҳналарини, турли тилда сўзлагувчи одамларни бир-бирига яқинлаштирувчи рақс илдизидан ўсиб, улканлашиб, улугвор Ўзбекистонимизнинг бир бўлағига айланди.

Лазгининг тарихи, унинг "Авесто" билан боғлиқ жиҳатлари, миллий қадриятлар ва анъаналарни жамловчи хусусиятлари, 9 та лазгининг мифологик илдизлари, бир-бирига яқин ва фарқли жиҳатлари, улар билан боғлиқ афсоналар, ривоятлар, асрлар мобайнида тилдан-тилга ўтиб келадиган айтимлар рақснинг жозибадорлигини янада оширади.

Президентимизнинг яқинда Хоразмга ташрифи чоғида айтган "Ҳар йили халқаро лазги фестивали ўтказилади", деган сўзлари бизнинг юрагимизга олов ёқди. Бу улуг эътироф ўзбек халқи номини дунёга танитаётганлар сафида лазги рақси алоҳида нуфузга эга эканини билдириш баробарида бизнинг зиммамизга улкан масъулият юклайди.

Ўзгаллик ва згулик, меҳр ва муҳаббатнинг, саодатнинг энг ёруғ шуълалари минг йиллар тўфонидан омон чиққан лазги тимсолида, унинг латофатли ижрочилари — хоразмликларнинг шухрати ва ғурури, Хоразм рақс ансамбли гулгунчеҳра қизларининг нафосати ва шижоатида, ўтли нигоҳларида бутун мамлакатни, барча ҳаётовар қалбларни ёритиб юборади. Қадим туپроқ тирилади, кўҳна оҳанглар янги кун одамларининг юрак зарбларига ҳамоҳанг элларни, дилларни, тилларни бирлаштиради.

МАЪНАВИЯТ

ҚАҲРАМОНЛИККА МУНОСИБ ХАЛҚ

Мунаввара УСМОНОВА,
"Саодат" журнали Бош муҳаррири

Аждодларимиздан қолган эзгу анъаналаримиздан бири — дуоғўйлигимиз. Дастурхон бошида, яхши ишларнинг аввалида, сафарлар олдида ҳаммиша дуога қўл очамиз. Энг аввало, тилимизга дилимиздан: "Тинчлик, хотиржамлик бўлсин", деган тилак қалқиб чиқади. Ҳа, биз ҳамма нарсадан аввал Яратгандан элу юртимизга, қолаверса, бори инсониятга, еру самога тинчлик, хотиржамлик сўраймиз. Биламизки, саломатлик ҳам, фаровонлик ҳам, орзу-ҳаваслар ижобати ҳам бир бутунликка айланган ўша икки сўзга эргашиб келади.

Аммо бу деганимиз биз урушдан қочамиз, қўрқамиз, агар тақдир бизнинг бошимизга синов тариқасида "уруш" аталмиш қўлфатини солса, бирор ҳимоя қобилига ўралиб жонимизни сақлаймиз, деганимиз эмас. Қайси замон, қайси даврда халқимизга шундай синов берилган бўлса, биз бу синовлардан мардона ўтганмиз. Узокқа бормайлик, тарихларда гоҳ "Улуғ Ватан уруши", гоҳ "Иккинчи жаҳон уруши" деб номланган муҳрабани олайлик... Шахсан мен бу урушдан анча кейин дунёга келганман. Унинг изтироблари, йўқотишларини ўзим кўрмаганман. Лекин қонли жанг-гоҳларда иштирок қилганларни, тўрт мучаси бутун кетиб майиб-мажруҳ қайтиб келганларни ва "фронт орти" аталган жабҳаларда битта ўзи уч-тўрт эркак ўрнига меҳнат қилган жасоратли аёллар ва оталари, акалари урушга кетган, бир кунда болалигидан айрилиб, улғайиб қолган бола-ботирларни кўрганман. Мактабда ўқитганимда "Изтопарлар" деб аталган аёлочи ўқувчилар гуруҳи бўларди. Мен ҳам аъзо эдим. Биз байрам муносабати билан қишлоқ-ма-қишлоқ юриб, Иккинчи жаҳон урушида фашизм устидан қозонилган зафарга ҳисса қўшган инсонларни излаганимиз.

— Бизни босиб-янчиб олиб кетишмаган, — деган эди ўшанда Неъмат исмли мўйсифид. — Мен энди Педагогика институтини битириб, физика ўқитувчиси сифатида мактабда бир йил дарс берган эдим. Уруш бошланди, деган хабарни эшитган, уч-тўртта ёш муаллим ҳарбий комиссариатга бордик. Бизни жангга юборишларини сўрадик. Ҳарбком: "Ҳозирча сизларга эҳтиёж йўқ, сизлар бу ерда — мактабга кераксизлар," деди. Аммо биз гапимизда туриб олдик. Кўнгиллилар қаторида жўнатинг, дедик...

Шу хотираларни гапираётиб, Неъмат ота кўзларига ёш олди. Йўқ, улар кўнгилли бўлиб фронтга кетгани учун изтиробда эмас эди. Ўша кетганлардан якка ўзлари қайтганига, қадрдонлари, "Душманин ер билан яқсон қилиб, она юртга ёруғ юз билан қайтамиз", деб ахдлашган дўстларининг ўша адолатсиз уруш қурбони бўлгани учун алам чекарди. Ҳа, унинг алами ўттиз йилдан сўнг ҳам, уч юз йилдан сўнг ҳам унутилмади.

Кўнгиллилар... Улар уч-тўртта эдимиз? Йўқ! Улар саф-саф эди. Уларнинг қорагида ўзбекнинг минг йиллик орияти уйғонган эди. Академик, техника фанлари доктори Сарвар Қодировнинг, шоир Мирозиз Аъзамнинг оталари ҳам (хотираларда ўқиганман) бу урушга кўнгилли бўлиб кетганлар. Рафиқалари аёллигига бориб: "Қўлинг, сизга имкон берилар экан", дейишса, юрагига босқинчиларга ғазаб ўти ёлқинланган йигитлар: "Ҳамма эркаклар урушда бўлса, мен қайси юзим билан иссиқ кўрпада ётман?" дейишган ва бир йил жанг қилар-қилмас икковидан ҳам "қора хат" келган экан. Аммо уларнинг жасорати озгина фурсат — ўша бир йил билан эмас, била, кўра туриб, ўзларини оловга урганлиги билан ўлчанади. Мен яна ўша "Изтопарлар" йўлларидан фронт орқасида ҳам хижрон юқини, ҳам меҳнат юқини кўтарган бардошли аёллар билан ҳам суҳбатлашганман. Улардан бири — Хайринисо ая.

— Пахтадан ўқ ясалади деса, онам сепима қилган атлас, духоба кўрпа-ёстиқларимни сўйиб, пахтасини оқ қўшсабга туғиб, элтиб берибман. Худди шу пахтадан ўқ бўлиб,

эрим, икки акам, отамнинг садогога солиб бериладигандек, чойшабга "Мунглик Хайринисонгиздан", деб қизил ипак билан ёзибман.

Хайринисо аянинг келинлик сарпоси пахта-лари ўзининг жиярларига, эҳтимол етмагандир... Лекин минглаб хайринисоларнинг молларидан мерос тилло, қумуш тақинчоқлари фронтга мадад сифатида юборилгани ва улар чиндан мадад бўлгани ҳақиқат. Мана бу маълумотларга эътибор берайлик: "...танк колоннаси ва авиаэскадрилья қурилиши учун аҳолидан 320 миллион сўм пул тўпланган... 1944 йилнинг биринчи ярмида Украинага 300 тонна ғалла, 8 300 бош қорамол, 6 700 бош қўй жўнатишган... Сенябрь ойининг охиридада озиқ-овқат маҳсулотлари ва жиҳозлар тўлдирилган 374 та вагон жўнатилган... 12 октябрда Украинага 450 та вагонда совғалар билан бирга яна 300 тонна ғалла, 8 300 бош қорамол, 100 минг жуфт оёқ қийим юборилган..." Бу уруш майдонлари ва урушдан озод этилган худудларга

Ҳа, ўзи ҳаётимиздан ўчган бўлса-да, аламлари хотираларда яшаётган бу уруш жабрдийдалари — хайринисолари, қарималари ярим юрак билан ҳам жангтоҳлардан юртимизга эвакуация қилинган оилалар, болаларга уйлари тўридан жой, дастурхонидан нон берганлар.

Ўзбекистондан юборилган жўнатмаларнинг мингдан бири ҳам эмас. Қуруқ мева, газлама, хатто трактор, автомобиль... (Уруш йиллари жуда кўп саноат корхоналари бизга қўчириб келтирилган эди) Уларнинг турлари ва сонини санашга саноклар камлик қиларди. Халқимиз ўзи зогора нон еб бўлса-да, болаларига ёвон таом едирса-да, егуликларнинг сарасини урушда ҳам олиб, жон бераётганларга, қолаверса, урушдан илгити узалиб чиққан қардошларига илган.

Уруш майдонларида ҳам ҳамюртларимиз бошқа халқлар билан тенгма-тенг жанг қилганлар. Тарихин сўзлашамиз:

"...Омон Умаровнинг кичик ҳарбий бўлинмаси фавқулодда катта қаҳрамонлик кўрсатди. Бўлинма жангчилари Одесса шаҳри ёнида қурилган душман аэродромига ҳужум қилиб, фашистларнинг 16 та самолёти, 30 та автомашинасини ёқиб юборди. Ҳамид Зарипов ротаси миналаштирилган йўлда душманнинг 27 танки, 13 бронетранспортёрини портлатди..."

Улар, "Ватан учун! Ғалаба учун!" дея жангга кирганлар! Босиб турган тупроғи балки Украина, балки Беларуссия, балки Польша бўлгандир... Лекин уларнинг кўз олдида ўша пайт Самарқанднинг осмонлар миноралари, Фарғонанинг зилол сувлари тургани ҳақиқат. Улар сочларини майда ўрган севиғилилари, атлас қўйлақда қорачиқларига муҳланган

жуфти ҳалоллари, офтоб чехрали оналари меҳридан қувват олганлари рост. Ўша меҳр-муҳаббат кучи билан 120 минг ўзбекистонлик ордон ва медаллар соҳиби бўлган, 338 нафар юрдошимиз энг олий унвон — Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган. Ўзбек генерали Собир Раҳимовга хатто ўша пайтда Совет Иттифокнинг Олий Бош қўмондонини "Темир, метин генерал", дея баҳо берган экан. Тепалиқни эгаллаш учун душман дзоти амбразурасига қўқсини қалқон қилган Тўйчи Эрийгитов, Брест қалъасини озод қилишда жасорат кўрсатган Дониёр Абдуллаев, Аҳмад Алиев... Улар жуда кўп эди, улар расмий маълумотларда 1,5 миллион эди... Шундан 420 минг нафари қайтмади... Жигарбандининг ўрнига бир парча "бедарак йўқолди", деган қўғоз олган, шу қўғозга умрининг охиригача умид шуъласидек тикилган оналар қанча! "Онам эслайдилар: "Қарима хола бор эди иккинчи кўчада... Абдурахим исмли ўғлидан "бедарак йўқолди", деган хабар келган экан. Муштиллар она доим телевизорга термулиб ўтирар экан. "Ҳермани кўрсатмаяптими? Қаранглор, балки Абдурахим ҳам кўриниб қолар...", деб зорланар экан.

Вақти-соати етиб, Қарима холанинг сўнг сафари яқинлашибди. Боши ёстиқда экану, аммо жон бера олмасмиш... Нукул "Абдурахим, Абдурахим", деб зорларан эмиш. Охири, ёши улуглардан бири: — Невараларидан кимдир келиб, "Она, мен келдим, Абдурахимман", деб бошига энгашсин, дея маслаҳат берибди. Шундай қилишган экан, онаизор: "Шукур, ўзингга шукур", деб калима қайтарибди ва жон таслим қилибди.

Онам ҳаг гал шу воқеани эсланганларида шоира Зулфиянинг — ўзларининг адашлари (онамнинг исмилари ҳам Зулфия) — бир сатрини такрорлаб қўядилар:

— Уруш, ўқсин номинг жаҳонда!
Ҳа, ўзи ҳаётимиздан ўчган бўлса-да, аламлари хотираларда яшаётган бу уруш жабрдийдалари — хайринисолари, қарималари ярим юрак билан ҳам жангтоҳлардан юртимизга эвакуация қилинган оилалар, болаларга уйлари тўридан жой, дастурхонидан нон берганлар.

Каттақўрғонлик Ҳамид Саматов оиласи 13 нафар ўғил-қизини, самарқандлик қолхозчи аёл Фотима Қосимова оиласи 10 нафар болани бағрига олган. Хатто Йўлдош Охунбобоев, Усмон Юсупов каби раҳбарларнинг оилалари ҳам уруш етимларига ота-оналик қилган. Тошкентлик Шомахмудовлар хонадониде эса эвакуация қилинган 14 нафар ўғил-қиз воёга етган. Улар ўша йиллардаёқ меҳр-муҳаббатлари билан тилларда дoston бўлиб кетганлар.

Ҳа, юртдошларимиз "Ўзбек" сўзининг моҳиятига содиқ қолганлар, бу сўзни жасоратлари, садоқатлари билан бошқалар кўзиде яна ҳам юксакларга кўтарганлар.

Урушнинг ҳар бир йилида юракка куч берувчи, ғурурга тўлдирувчи воқеалар чиқиб келади, келаверади. Улар бугун мамлакат миқёсиде баланд даражада хотирланмоқда. Президентимиз Шавкат Мирзиёев тавсияси билан пойтахтимизда Ғалаба боғи бунёд этилмоқда. Ундаги ҳар бир ашё ўша унутилмас йиллардан сўзлайди. Тинчликни қадрлашга ундайди.

Халқимизнинг "Меҳнатсевар, меҳмондўст" ва яна шундай бир қанча эзгу сифатлари бор. Бу боғни кезганлар, уни зиёрат қилганлар ўзбекларнинг "Қаҳрамон халқ" деган яна бир шарафга муносиб эканини англайди.